

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvenredni nedelji
in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po
pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO:
SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 12.
TELEFON ŠTEV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisanim vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.

Račun pri poštnem ček, uradu št. 12.002.

Vlada RR.

Slovensko časopisje je ostalo sebi zvesto in tudi novo radikalno-radičevsko vlado presoja le s strankarskega stališča. Zato je mogoče, da tvori slovensko časopisje edino izjemo med vsemi drugimi časopisi. Dočim ni pomembnejšega tuje- ga časopisa, ki ni obenem z vestjo o novi Rir vladi povdaril, da je s to vlado likvidiran hrvatsko-srbski spor, je slovensko časopisje tako zagrizeno v strankarstvo, da to dejstvo docela zamolčuje.

La vendar je prva in najbolj očitna karakteristika nove vlade, da je stvarjena od dveh strank, ki predstavljata večino hrvatskega in srbskega naroda in ki je nastala samo vsled tega, ker je bil med obema narodoma dosežen sporazum. Zamolčati pri oceni nove vlade to dejstvo, se pač pravi vedoma položiti resnico zaradi strankarskih interesov na Pokrsto postelj.

Druga jasna karakteristika nove vlade pa je njena velika večina v skupščini. Vlada RR je najmočnejša vlada, kar smo jih imeli dosedaj in tudi to je tako dober znak, da ga objektivni presojevalec ne sme prezreti.

Program nove vlade je dalje jasen in na vsak način boljši od vlade »nacionalnega« bloka, zakaj v bistvu je program nove vlade isti ko oni prejšnji, samo da je vsled navzočnosti radičevcev v vladi korigiran v demokratičnem in svobodni smislu. Zamolčati to dejstvo, je enako znak neobjektivnosti.

Iz vlade PP je nastala vlada RR, samostojni demokrati so bili zamenjani z radičevci. Stranka trde roke je odpadla in na njeno mesto je stopila stranka seljaške demokracije. Nujna posledica tega je, da se je nova vlada pomaknila s skrajne desnice, kjer je bila prejšnja. Tudi to je dejstvo, ki ga more prezreti samo strankar, ki ne more prikriti svoje jeze, da je potisnjen ob stran.

Kljub vsem tem dobrim stranem pa je jasno, da ni nova vlada — ideal vlade. Mogla bi to biti le, če bi bile naše politične razmere idealne in če bi bile vsled tega idealne tudi naše stranke. V take utopije pa seveda ne verujemo.

Ker ni nova RR vlada noben ideal vlade, zato ima tudi svoje napake. In glavna njena napaka je, da niso v njej zastopani Slovenci. Krivda za to pa ne zadene samo ustvariteljev nove vlade, temveč tudi Slovence same, ki se niso znali uveljaviti v pravem trenutku in ki se danes nočejo razumeti lekcije, ki izhaja iz njih nezastopstva v vladi.

To bi bila osnovna karakteristika nove vlade, ki pa bo dobila pravo veljavo šele tedaj, ko bo izpopolnjena s kritiko dela vlade. O delu nove vlade pa je seveda danes kritika še prezgodnja. Vendar se more reči, da je mnogo verjetnosti, da bo nova vlada delovala boljše od prejšnje. Predvsem bo rešena vsega dela, ki ga je imela prejšnja s hrvatskim vprašanjem. Koliko sil bo prostih samo tu. Dalje ni pričakovati, da bi radikali sedaj slabše vladali ko preje, zlasti še, ker se bodo morali na radičevce bolj ozirati, kakor so se preje na samostojne demokrate. In še manj je misliti, da bi radičevci dali v vlado slabše ljudi, ko samostojni demokrati. Krajač bo več ko sigurno odtehtal dr. Lukiniča.

Avspicije nove vlade so zato dobre in bodo še boljše, če bo nova vlada absolutno častila zakon, če bo docela pretrgala s persekucijami in če bo dala zadoščenje preganjanim. In prosta plemenskih razdorov naj posveti vso pažnjo kulturnemu in gospodarskemu razvoju — in potem bodo njen prihod pozdravljali tudi njeni sedanji neobjektivni nasprotniki.

Vlada RR bo danes zaprisežena.

Beograd, 18. julija. Marko Gjurič je bil sinoči dvakrat v dvoru. Izročil je kralju v podpis ukaz o imenovanju nove vlade, katerega pa kralj ni hotel podpisati. Kakor izgleda, hoče Pašić neko drugo osebo na mesto prosvetnega ministra in se o tem ni mogel sporazumeti s kraljem. Po sredi je Velja Vukičević. Sinoči so vsi ministri čakali, da bodo prisegli. Pašić bo prisegel na svojem domu kakor zadnjič. Ker bo ukaz o novi vladi podpisan šele danes zjutraj, se bo vršila prisega ministrov danes dopoldne ob 10.30 v dvoru. V ponedeljek se bo nova vlada predstavila skupščini. Kralj bo odšel nato na Bled, Pašić pa v Karlove Vari.

UKAZ O SESTAVI NOVE VLADE BO PODPISAN DANES.

Predsednik skupščine Marko Trifković je izjavil vašemu dopisniku, da ukaz o novi vladi še ni podpisan. Malo kasneje pa so se razširile kontradiktorne vesti, da je ukaz o imenovanju nove vlade že podpisan. Te vesti pa so bile demantirane od strani samih članov vlade, ki so izjavili, da bo ukaz podpisan šele danes zjutraj.

SESTAVLJANJE NOVE VLADE.

Beograd, 18. julija. Včeraj ob 11. dopoldne so bili pri Pašiću Marko Trifković, Gjurič in Ljuba Živković in so imeli z njim daljši razgovor. Razpravljali so o prvih poslih nove vlade in o delu radikalne stranke za časa bivanja Pašića v inozemstvu. Istočasno je bila tudi definitivno redigirana lista nove vlade.

Kasneje so Pašića posetili tudi novi ministri HSS: Pavle Radić, dr. Superina,

Krajač in Nikić. Ugotovili so le vrstni red, v katerem se nahajajo radičevski ministri v ukazu o imenovanju nove vlade.

Marko Trifković je potem, ko je bila lista nove vlade definitivno sprejeta v kabinetu predsedništva vlade, predložil Pašiću ukaz o novi vladi v pregled. Ob 17. je Marko Trifković odšel v dvor in izročil ta ukaz kralju v podpis. Kralj sinoči ukaza ni podpisal, marveč bo to storil danes zjutraj.

SPLOŠNO ZADOVOLJSTVO Z NOVO VLADO.

Beograd, 18. julija. Nj. Vel. kralj je zelo zadovoljen, da se je ustvarila tako močna parlamentarna večina ter da bo mogel parlament uspešno delovati in vršiti vse one posle, ki jih zahtevajo državni interesi. Tudi razpoloženje za sporazum med samimi radikali je zelo ugodno. Od vseh strani prihajajo brzojavke, ki pozdravljajo sporazum. Včeraj se je mudil v Beogradu predsednik zagrebške radikalne organizacije g. Trbojević, ki je na merodajnem mestu poročal o razpoloženju zagrebških radikalov.

NOVI DRŽAVNI PODTAJNIKI.

Beograd, 18. julija. Ukaz o novih podtajnikih bo podpisan prihodnji teden. Osebe, ki pridejo tukaj v poštev, se niso znane. Doznali smo, da bo Vlada Andrić obdržal svoje podtajniško mesto v agrarnem ministrstvu za Bosno, Momčilo Ivković za Vojvodino, Ranko Trifunović za južno Srbijo. Ostala kandidata za drž. podtajnika sta Ljuba Popović in Gjorgje Jelenić.

Bojna napoved SDS radikalom.

Beograd, 18. julija. V prosvetnem ministrstvu se je pod predsedstvom Pribičevića vršila konferenca samostojnih demokratov. Razpravljali so o konferenci centralnega odbora SDS, ki se bo vršila v nedeljo ob 10. dopoldne v hotelu Imperial v Beogradu. Pribičević bo imel ob

tej priliki velik političen govor o sedanji politični situaciji. To bo prva bojna napoved samostojnih demokratov radikalom. Trdi se, da je Pribičević rekel nekemu svojem prijatelju, naj sporoči Pašiću, da on ne bo več reševalec radikalne stranke.

PRVA KONFERENCA NOVE VLADE.

Beograd, 18. julija. Danes se bo vršila v predsedništvu vlade prej nego bo kralj podpisal ukaz o novi vladi, konferenca novih ministrov. To bo prva konferenca vlade. Današnje »Vremec« poroča, da je bil Miša Trifunović včeraj v avdijenci in da je poročal o resornih vprašanjih.

AVDIENCA P. RADIĆA.

Beograd, 18. julija. Sinoči ob 18. je bil Pavle Radić v avdijenci v dvoru. O svoji avdijenci ni hotel podati nobenega poročila. Rekel je samo, da sta s kraljem razpravljala o situaciji. Politični krogi smatrajo, da je bil govor o ministrski listi in da je kralj želel videti razpoloženje Pavla Radića z ozirom na ministrski položaj.

VELIK VTIS »GENEZE SPORAZUMA«

Beograd, 18. julija. V političnih krogih je izzvala veliko senzacijo »Geneza sporazuma«, ki jo je objavila včerajšnja »Politika«. Nakrat so prišle krožiti vesti, da tekst »Geneze« ni avtentičen, marveč da ga je prirojila radikalna stranka po svoje. Na drugi strani pa so radikali zatrjevali, da je tekst popolnoma avtentičen in da ga je diktiral nekemu delegatu vlade sam Stjepan Radić. Izjava Stjepana Radića je bila glavna platforma v sporazumu.

DEMOKRATSKI POSLANEC O PREDZGODOVINI SPORAZUMA.

Beograd, 18. julija. Pavle Angjelić, ki se slučajno mudi v Beogradu, je včeraj izjavil vašemu dopisniku sledeče: Kot veliki pristaš sporazuma in eden izmed prvih politikov in parlamentarcev, ki se je s Stjepanom Radićem pogajal že l. 1921., se zelo radujem nad doseženim sporazumom, dasi on ni tak, kakor sem si ga želel. Stjepan Radić že takrat ni hotel s Pribičevićem. Rajši je hotel z radikali nego z demokrati, ker so mu mogli dati radikali več garancij. Tedaj sem jaz, četudi sem demokrat, poslal Stjepana Radića k Pašiću. Radi tega sem bil tudi pri kralju. Pašić je končno pozneje (l. 1922) pristal na to, da se napravi sporazum s Stjepanom Radićem. Takoj, ko je bil Pribičević le zaslutil, da se hoče ustvariti sporazum brez njega, kar je bil tudi glavni pogoj Stjepana Radića, je napravil velik hrup in prišel boj v klub in v skupščini. Končno je prišlo do radikalno demokratske koalicije in šli smo na volitve. Pribičević se je hotel rešiti, pa se ni rešil.

VELIKO NEURJE V ZAGREBSKI OKOLICI.

Zagreb, 18. julija. V okolici Zaprešića je divjala včeraj proti večeru silna nevihta, ki je povzročila mnogo škode.

Procesi radičevcev.

DR. MAČEK IN TOVARIŠI BODO DANES IZPUŠČENI.

Beograd, 18. julija. Kakor doznavamo, bo Stjepan Radić te dni izpuščen na svobodo. »Vreme« doznava, da bodo danes izpuščeni na svobodo tudi dr. Maček, Predavec, Krnjević in oba Košutića. Proces bo prekinjen s kraljevo abolicijo. Stjepan Radić bo odšel na Bled in bo zaprosil za avdijenco. Z Bleda bo St. Radić prišel v Beograd. V političnih krogih prevladujejo razne kombinacije, kako da bi se St. Radiću omogočilo sodelovanje v beograjski skupščini in eventualno v vladi. Sinoči je poslal Pavle Radić v imenu hrv. selj. kluba Stjepanu Radiću pozdravno brzojavko v zapore zagrebškega sodnega stola, v kateri mu sporoča o zaupnici kluba in ga navdušeno pozdravlja kot voditelja stranke.

IZJAVA DR. KRAJAČA.

Beograd, 18. julija. Dr. Krajač je dal dopisniku »Vremena« izjavo, v kateri pojasnjuje svoj izstop iz Zajednice. Pravi, da je hotel storiti to šele na seji Veča. Ko pa je postal minister, ni hotel biti nelojalen. Ko je prišel svoj čas Momčilo Ivanić v Zagreb, da se pogaja s predsedništvom Zajednice o njenem sodelovanju v parlamentu in v vladi, sem bil takoj za to, da mora Zajednica vztrajati v podpori HSS. Bil sem za skupni nastop, da skupno zmagamo in nato skupno napravimo sporazum. Kakor nisem bil preje zato, da gre Zajednica sama svojo pot, tako tudi sedaj ne morem odobravati, da hodi Zajednica po drugi poti ko HSS. Zadnjič so me moji prijatelji v Zajednici poslušali, danes pa je žal moj opomin zaman.

SKRBI BOSANSKIH RADIKALOV.

Beograd, 18. julija. Bosanski radikali se zelo bojijo Pribičevićeve agitacije v Bosni. Zato sta odpotovala v Sarajevo minister Srskić in drž. podtajnik Vlada Andrić na sejo glavnega odbora stranke. Hud boj med radikali in Pribičevićem se bo bil zlasti v bosanski Krajini. Radikali bodo s 1. avgustom zopet pričeli izdajati dnevnik »Srbska Reč« v Sarajevu. Demantirane so bile vse vesti, da bodo imenovani v Bosni in na Hrvatskem veliki župani iz Davidovićeve vlade. Radikali izjavljajo, da bodo ostali vsi sedanji veliki župani razen onega v Zagrebu in v Liki.

VESTI ZAGREBSKIH LISTOV.

Zagreb, 18. julija. Današnji »Jutarnji List« in »Novosti« poročajo, da je kralj že sinoči podpisal ukaz o imenovanju nove vlade. Ukaz nosi današnji datum in bo danes priobčen v »Službenih Novinah«. Pašić je sporazumno s Pavlom Radićem pozval danes k sebi predsednika skupščine. Dogovorila sta se radi seje skupščine, ki se bo vršila v ponedeljek. Na seji bo najprej prečitani ukaz o demisiji stare in o imenovanju nove vlade.

AVDIENCA.

Beograd, 18. julija. Sinoči je bil v avdijenci poljski poslanik Okenski.

ZAKONSKI NAČRT O PROIZVAJANJU IN VPORABI VINA.

Beograd, 18. julija. V poljedelskem ministrstvu se nahaja zakonski načrt o vinu, ki bo reguliral proizvodnjo in vporabo vina. Načrt bo v kratkem izročen narodni skupščini.

Nar. posl. Ivan Pucelj:

„Slovenski berači.“

Polom politike dveh slovenskih strank, ki sta se pulili za vodstvo slovenskega naroda, je strašen, a definitivni. Brezglavost težkega trenutka posebno lepo odseva iz njihovega časopisa, razven tega pa je to opazljivo že na ulici, v kavarnah, na vlakih, vseh povsod. Bedniki! Kdor mirno in brez predsodkov opazuje te divje krče, si lahko ustvari dobro in sigurno sodbo o naši polpreteklosti, ki nam bodi svaričen vzgled za bodočnost!

Medtem ko »Jutro« besni v »steklini«, ko »Narod« stojiški filozofira, da naj SLS kar likvidira po geslu: rečem ti, da mi ne porečeš, pa se je »Slovenec« zatekel k humorju, k »Galgenuhumorju«. V kolikor pa se resno opravičuje levica, kakor desnica, pa izzveni v eno samo tolažbo in sicer pri »Jutrovcih«: da so le klerikalci odrezani! in pri »Slovenčevcih«: da so le Zerjavci definitivno zrušeni! Medtem pa drži naša notranja politika mirno naprej, kakor da ni Slovenije na svetu.

Naši domači razočaranci pa iščejo krivce v nesreče. In so jih že našli. »Jutro« se sklicuje na svedoka »Slovenca« in »Slovenec« argumentira s citati iz »Jutra«, da sva vse te polomije kriva tako klerikalne, kakor mladinske moja malenkost in prijatelj Prepeluh. Moj fant, ta, ki se zanima za »Jutrovc« križanke, je izračunal v četrtek, da je »Jutro« zlorabilo ta dan 38 krat naše rodbinsko ime in Prepeluhovo desetkrat. Torej za najprejše nejo ničemurnost hrane dovolj! Včerajšnji »Slovenec« pa je stopil doli z visokega piederstala vseslovenske vsegamogočnosti, se obema »se« za silo prijazno nasmešnil, posadil mene »revčka-Ivančka« ponižno na prag, položil citre na kolena, sam pa je zabrenkal, da ne ve, ali bi se smejal ali jokal, ker ne more »drugače reči, kakor zmagati z glavco«, strga nekaj stavkov z drugega članka (a je jezen na tretjega!) v zadnjem »Kmetiskem listu« nadaljuje utrujeno, »da se vsaj boji, da bi ne bili »Slovenčevci« čitatelji užaljeni, ako bi jim hotel razlagati še to, kar je Pucelj na usta svojega lista tu povedal«. Konča pa ponosni Spanec, ki je medtem že pozabil na ves humor, »da bo razumel vsak pastir vse to brezmejno politično ubožstvo, vso to strahovito moralno nagoto, vse to klavirno samozaničevanje in vso to gorostasto brutalnost, ki udarja iz tega članka »Kmet. lista«. Razumel in doumel bo zadnji slov. človek, da je to, kar je tu zapisal »Kmet. list« za Slovence sramota, da je večje biti ne more. (Podčrtal jaz.) Potem za oddihom pa nadaljuje v novem odstavku:

»Na ekzistenco berača torej pripravljajo g. Pucelj slovenski narod pod vlado RR, ki bo moral biti zadovoljen, če odpade zanj vsaj tu in tam kaka drobtinica! Mi mu imamo na to samo tole odgovoriti: Če se on zadovoljuje s to ekzistenco berača in pa ljudje, ki jih imajo on in gg. Prepeluh in Kelemina v svoji »Zvezi«, prosto njim; toda slovenski narod, ki ga zastopa SLS, se s tako ekzistenco ne bo zadovoljil. Slovenski narod dobro ve, kaj svoji državi daje, in ve, kaj mu je ta država dolžna; on dobro ve, kaj je njegova pravica, in si bo to svojo pravico tudi znal izvojevati: momentano tako protivno izgledajoča situacija ga v tem niiti najmanj ne more in ne sme ustrašiti.

Geslo g. Pucelja »za drobtine«, izraženo v tem članku »Kmetiskega lista«, pa je geslo političnega berača; če ga je volja s tem pozakusiti svojo srečo pri vladi RR, mu tega ne moremo zabraniti; obžalovati pa moramo, da javno s svojim tiskom zastopa geslo, ki lahko Slovencev politično veliko škoduje.

Ali ni tako pisanje krona na mizerijo dosedanje slovenske politike? Kako dolgo upajo še prikrivati svojo blamažo z bobnečimi frazami, jalovimi dovpti in hudimi načrti, ki niso v praktični realnosti vredni počene groša? Ali niso tudi dosedaj vso gladno opazilo vedno krmili s tako politično hrano? Iztreženja torej ni prinesla tudi najnovejša katastrofa!

Meni je prav! Tisti, ki ga polomijo, niso nikoli zmožni popravljanja, zato naj gredo definitivno v pogubo. Toda tukaj je narod, ki plačuje ceho. Jezo vzbujajoči članek v »Kmetiskem listu« je povedal v oba tabora, da bo slovenska politika beraška in drobtinarska zato, ker so Slovenci to sami hoteli. Dali so ob zadnjih volitvah Korošcu 100.000 kroglic, Zerjavu 20.000. Teh 120.000 kroglic je danes vrženih v Savo. Odgovornost za to nosita imenovana politika, narod pa samo račun za lahkomišljeno izročeno zaupanje. In če hoče Slovenija zopet nazaj iz političnega beraštva in drobtinarstva, mora mladim in klerikalcem odvzeti legitimacijo. In če tega ne stori, le izjavlja, da ji je nesrečna usoda po godu. To je »Kmetiski list« povedal Slovencev, da bosta pa najnovejša zaveznika Korošec-Zerjav zadeta, to smo pa vedeli naprej, toda ta jeza je za nas lanski sneg. Momentano protivno izgledajoča situacija je namreč definitivna in preko mladino in klerikalcev ne vodi do rešitve nobena pot!

Regionalizem v Franciji

Kakor v naši državi, tako je opaziti tudi v Franciji, deželi najbolj dosledno izpeljane centralizma, vedno večje gibanje za uveljavljanje regionalizma, ohranitev vseh posebnosti posameznih pokrajin. O tem gibanju objavlja v »Vremenu« publicist Milošević zanimive podatke, ki so tudi za nas zelo poučni.

Izhodišče regionalističnega gibanja v Franciji leži v vedno večjem stremeljenju Francije, da privleče na sebe prav vse sile Francije, da ni samo njeno srce, temveč njeno vse. Bilo je sicer na ta način doseženo, da je reprezentativna kultura Francije dosegla naravnost dominantno vlogo v svetovni kulturi, toda vsa provinca je vsled tega propadla in koncem koncev je bil efekt za Francijo negativen. Enako je res, da je centralizem v političnem oziru Francijo okrepil, toda na drugi strani je povzročil ne samo propadanje vasi, temveč tudi dal nevzdržen birokratizem.

Jules Roche, bivši minister, je povedal nekoč tole zanimivo zgodbo iz svoje rojstne vasi o nevzdržnem birokratizmu Francije. Njegova vas je hotela nekoč nabaviti gasilno brizgalno. Dovoljenje za to mora dati ministrstvo. Celih 18 mesecev je morala vas čakati na rešitev, ker so v Parizu vedno dejali: Pa ne mučite nas s tako malenkostjo. In zaradi te malenkostne stvari je moral biti poslan akt na celo vrsto instanc in treba je bilo čakati na rešitev 18 mesecev. (Ali ni to tako, kakor da bi slišali pritožbe naših gasilnih društev, ki morajo za najbolj pre-

prost srečolov čakati mesece dolgo na rešitev iz Beograda?)

Regionalizem je bil prvič javno priznan, ko je bila leta 1900. ustanovljena pokrajinska unija. Najbolj se danes uveljavlja na kulturnem polju in tu ima zlasti velike uspehe. Provansalsčina prihaja zopet do veljave, zlagajo se o njej pesmi in igre in na eni univerzi v južni Franciji se predava že v narrečju. Tudi na srednjih šolah je prišlo narečje že do veljave. V propagandi starih noš je regionalizem zlasti uspešen. Da se uveljavlja regionalizem že v vseh panogah, kaže najboljše dejstvo, da je bil v jesenskem salonu že poseben oddelek za pokrajinsko kuhinjo. Samo po njej da se dobro je, dočim se po pariški samo večerja in kosi.

Ustanovljajo se vedno novi klubi za gojitev regionalizma in v idejnem oziru govore regionalisti že o svoji zmagi, ker vedno bolj prevladuje mnenje, da so narečje in posebnosti pokrajin najboljše netivo za napredek naroda in da šele iz pokrajinske kulture zraste prava narodna kultura. In to spoznanje postaja po vsej Franciji vedno večje in tudi Pariz mu ni mogel odreči svoje upravičenosti.

Manj sreče pa ima regionalizem na političnem polju. Poskusi ustanovitve posebnih regionalnih strank so sicer pogosti, toda pri volitvah niso dosegli regionalistični kandidati nobenega uspeha. Francozi ljubosumno čuvajo svoje državno in narodno edinstvo, toda v kulturnem pogledu je regionalizem zmagoval.

Kriza v praški vladi.

V praškem kabinetu je nepričakovano nastopila kriza, ki je posledica Husove proslave in afere papeškega nuncija Marmaggia. Zunanji minister dr. Beneš je skušal spor z Vatikanom poravnati brez večjih pretresljajev v vlađni koaliciji. Po dosedanjih številnih krizah, ki jih je Petka srečno prestala, je bilo pričakovati, da bo tudi vatikanska afera po prvem razburjenju zadovoljivo rešena. Glede prejšnjih kriz spominjamo samo na spor radi pastirskega pisma slovaških škofov in na žitne carine. Prišlo je pač do formalne demisije ministrov, več pa ne.

Kakor izgleda, pa je zadelo češko javnost demonstracija Vatikana bolj, nego zvišanje carine in cen živilom. Narodni socialisti so obhvalili ljudsko nevoľjo, in dasi so odobrili vlađno stališče, so vendar vztrajali pri svoji vlađevi, da se mora o konfliktu razpravljati v plenumu zbornice. Zahtevali so nadalje, da se ne sme nuncij Marmaggi več vrniti v Prago, da se ne smejo vzpostaviti odnošaji z Vatikanom, da mora na njihovo interpelacijo odgovoriti ministrski predsednik Svehla. Tem zahtevam pa ni bilo možno ugoditi in radi tega je podal železniški minister Stribrny ostavko, dočim se nahaja drugi narodnosocialni minister v Parizu.

Nastopila je torej v vlađi kriza, ki je imela za posledico odgoditev parlamenta in senata do jeseni. Na ta način ni bilo mogoče spraviti volilne reforme pod streho. Ta volilna reforma, ki jo dovolj označuje dejstvo,

da se niso hotele opozicijske stranke udeleževati posvetovanj, je imela namen utrditi sedanjo koalicijo in oslabiliti vse konkurenčne stranke. Vse je bilo pripravljeno, in o načrtu so hoteli že te dni sklepati z vso brzino. Sedaj pa je treba čakati na jesen in poslanci, ki so se že pripravljali dajati račun svojim volilecem, so pridobili na času, kajti nove volitve se ne morejo vršiti po prvotnem programu.

Dejstvo, da je minister Stribrny, vodja narodnih socialistov važna osebnost v Svehlovem kabinetu, ki je v težkem času zastopal ministrskega predsednika, obenem z dejstvom, da pripada narodno socialistični stranki tudi zunanji minister dr. Beneš, daje sedanji krizi posebno obilje. Storitvi bodo skušali vse, da se kriza poravnata, kajti koalicija brez narodnih socialistov je nemogoča. Pričakovati je, da pride do kompromisa, osebno, ker prihajajo iz vatikanskih krogov vesti, da bo imenovan za novega nuncija v Prazi msgr. Ciriacci.

DANAŠNJE PRIREDITVE V LJUBLJANI.

Kino Tivoli: »V zemlji, kjer teče zlato«. Prestave ob pol 5., pol 8. in 9 uri.

Kino Dvor: »Žena za vsakega«. Prestave ob 4., pol 6., pol 8. in 9. uri.

Kino Matica: »Slikarjev model«. Prestave ob pol 5., pol 8. in 9. uri.

Politične vesti.

== Tresna presoja nove vlade. Sarajevski delavski list »Glas Svobode« piše povodom sporazuma med NRS in HSS sledeče: S sporazumom radičevcev in radikalov ter sestavo njihove vlade bo nastala normalna in parlamentarna politična situacija, iz česar bo nastalo tudi normalno strankarsko grupiranje in normalizacija splošnih prilik. Od te normalizacije bodo imeli veliko korist tudi delavci. Njihov pokret, udušen v nacionalnih strasteh, se bo mogel razvijati v bolj svobodnem ozračju. Sedaj se bo mogla posvetiti večja pažnja gospodarskim in socialnim vprašanjem, katerih neresitev je najbolj zadelo ravno delavce. Normalizacija razmer bo oslabila destruktivne in anarhistične struje v delavskih vrstah in omogočila, da se ujedinenje njihovih razcepjenih in razbitih organizacij izvrši brez vsakega rizika. — Treznost sodbo delavskega lista bi si smeli s pridom prečitati tudi naši ljubljanski listi.

== Južna Srbija za novo vlado. »Politika« piše: Gravitiranje politične situacije k vladi RR je predmet živahnega zanimanja v vseh političnih krogih Južne Srbije. Splošno pričanje radikalov in enega dela demokratov je, da bo sporazum med Srbi in Hrvatimi povzdignil ugled naše države v tujini in zlasti v sosednjih državah, ki zelo nerade gledajo urejanje naših notranjih razmer. — Gospodarski krogi upajo, da bo bodoča vlada Srbov in Hrvatov, ki bo imela v parlamentu solidno večino in ki bo osvobodena od političnega kolebanja, posvetila vso pažnjo gospodarskim vprašanjem, ki so ostala do danes vsled vednih strankarskih preprirov neresena ter tako omogočila narodu znosnejše delo in življenje. Samo samostojni demokrati so zelo ogorčeni na radikale vsled njihove neojalnosti. Oni mislijo, da niso sklenili radičevci sporazum iz iskrenih namenov, temveč, da je to samo neka nova taktika opozicijskega bloka, da se je razbil nacionalni blok. Splošni utis sedanjih političnih dogodkov je kljub temu zelo dober.

== Hrvatska zajednica se je postavila na federalistično stališče. Izključeno je, da bi v prvih časih moglo priti do kakega sodelovanja s samostojnimi demokrati. Nasprotno pa se širijo vesti o nezadovoljstvu, ker mnogi volilci ne odobravajo izstopa strankinih voditeljev iz Hrv. selj. kluba. Oni smatrajo, da je situacija ugodna. Nedeljska seja Veča Zajednice bo pokazala, kakšno razpoloženje vlada med narodom radi nove politike stranke. Na seji bo govoril tudi dr. Krajač, ki bo skušal opravičiti svoj vstop v Hrv. selj. klub. Zajedničarski politiki nočejo dati nobenih podrobnejših informacij pred nedeljskim sestankom.

== »Slovenski Narod« pravi, da bi se morala državna uprava depolitizirati. Zakaj pa ni storil tega Zerjav? Zakaj ni njemu svetoval, da bi postavil mesto Pirkmajerja, Pestotnika itd. na tako važna upravska mesta, nepolitične ljudi in ne eksponente SDS.

== Pomota »Slovenskega Naroda«. Neljuba pomota se je vrnila »Slovenskemu Narodu« včeraj, ko pravi, da bodo vsi ministri iz vlade PP prišli v vlado RR. Ne vsi ministri PP, ampak vsi radikalni ministri, bi moral pristaviti »Slovenski Narod«.

== Zadnji upi šli po vodi. Včeraj so samostojni demokrati razširjali vesti, da je bila z najvišjega mesta izrečena želja za koncentracijsko vlado. Tudi da je bilo samostojnim demokratom sporočeno, naj vstopijo v vlado skupno z radičevci. Tako se je blebetalo, da naj bi vstopil v vlado dr. Zerjav, ki bi zastopal Slovence. Vse take in enake vesti so bile seveda le prazne izmišljotine.

== Jugoslovanski državljani ubiti na Bolgarskem. Bolgarska vlada je končno priznala našemu poslaniku g. Milanu Rakiću, da je bil za časa neredov v Sofiji ubit naš podanik Redžep Redžepović iz Prizrena. Sedaj bo naša vlada zahtevala povrnitve odškodnine. Šele nato bodo zopet vzpostavljeni normalni odnošaji med našo državo in Bolgarsko.

== Maroški boji. Ofenziva Abdelkrimovih čet postaja vedno bolj nevarna. Rifljani so zavzeli Babeltazu, predmestje mesta Taza. S tem so postali Rifljani gospodarji dela železnice, ki veže Fez z Alžirjem. Položaj je za francosko vojsko zlasti nevaren vsled tega, ker so francoske čete vsled vednih porazov demoralizirane in je med njimi zelo razširjena protivojna propaganda. — V Maroko odide z aeroplanom maršal Pétain, da skupno z maršalom Lanteyem določi uporabo novo poslanih čet. V vsem misli Francija poslati v Maroko še cel vojaški kor. Maroška divizija je iz zasedenega ozemlja že odšla na bojno polje. — »Times« poroča iz Tanga, da se zbira na meji tangerske cone Rifljani z namero, da napadejo cono. V tangersko pristanišče je prispel angleški naddrednovi »Kraljica Elizabeta«. Namen prihoda te bojne ladje je, da prepreči tihotapstvo orožja in da odkloni opasnost boja med Spanci in Rifljani na ozemlju tangerske cone.

== Rusko-nemška trgovinska pogajanja so po dveh tednih trajanju zopet prekinjena in ni izključeno, da bodo povsem pretrgana. Na nemški strani je sicer dobra volja, da bi pogajanja uspela, toda sovjetski krogi mešajo tako zelo gospodarstvo s politiko, da je bil dosedaj vsak sporazum nemogoč. Največja ovira za Nemce je v tem, ker soveti nikakor ne morejo priznati za uvoz nemškega blaga kakšne ugodnosti in ker zahtevajo, da se izjavi Nemčija proti Angliji. Tega pa Nemci seveda ne morejo storiti in zato so bila dve leti trajajoča pogajanja brezuspešna.

== Nemški socialni demokrati za garancijski pakt. Vodja nemških socialnih demokratov Wels je imel na nekem shodu velik govor o nemški zunanji politiki. V tem govoru se je izrekel Wels za vstop Nemčije v Zvezo narodov, ker je to v korist miru. Vsled tega stališča so nemški nacionalisti zelo napadali socialno demokracijo, pa čeprav so bili oni tisti, ki so po prevratu bili za sklenitev premirja pod vsako ceno. Nato je govoril Wels o garancijskem paktu in se odločno izjavil

za pakt, kakor ga je predložil Stresemann, ker popolnoma odgovarja nazorom socialne demokracije. Stresemannov predlog garancijskega pakta se je moral izvršiti, ker bi se drugače vseeno izvršil garancijski pakt, toda brez Nemčije. — Vsled Welsovega govora so pričeli nemški nacionalci zopet vehementno napadati Stresemanna ter zahtevati njegov odstop. Ker se bo državni kancelar Luther moral izreči za Stresemannovo politiko ali pa desavuirati svojo lastno politiko, je odstop nemške vlade vedno bolj verjeten. Da bi s tem nemški nacionalisti kaj pridobili, ni verjetno.

Dopis.

Hraše pri Lescah. Nikdar nisem pričakoval, da me doleti izredna čast, da me pohvali popoldanski glasilo mladino ter poroča o mojem uspehu. Trdi namreč, da je neuspeha mladino pri občinskih volitvah v Mošnjah krivo samo moje »godrnjanje«. Te občinske volitve so bile zanje tako porazne, da si gospodje ne upajo poročati niti o rezultatu. Samo v mene se zaletavajo. Radi tega prosim, gospod urednik, da mi dovolite malo prostora za polemiko v svojem cenjenem listu. Evo odgovora:

1. Občina Mošnje je prva občina v ljubljanski oblasti, ki ji je nasilni režim okrnil avtonomijo ter s tem podaljšal življenje g. Poharju p. d. »Mačku« za skoraj eno leto. Sedanje volitve so pokazale, da si g. Maček ni upal nastopiti pod firmo SDS, temveč »gospodarsko stranko«. S to listo je potegnil za seboj tudi nekdanjega voditelja SLS Frelha ter ga postavil s tem iz dežja pod kap. Moje mnenje je, da se bo zgodilo tako, kakor pri teh volitvah v Mošnjah povsod, kjer ste vladali s komisariji, pa čeprav ne bo poleg mene, da bi godrnjal in delal zgago med narodnjaki.

2. Ni bilo v čast občini Mošnje, ki je popolnoma kmečka občina, da je zalajil njen bivši župan Maček svoj stan in program — na podlagi katerega je bil izvoljen za župana — ter vstopil v stranko, ki so ji kmetijski interesi tuji, misleč, kakor se je sam izrazil, »na vlađi so, bom več dosegel«. Sedaj je dosegel, kar je dosegel.

Dopisnik mi očitja dalje, koliko sem že škodoval s svojim godrnjanjem med narodnjaki. Vprašal bi ga samo, ali se sklada z naprednim naziranjem takole postopanje: Mož iz naše vasi je omenil nekemu veleprodajniku iz Lesc, znanemu uslužbencu pivovarne Union, »da zidamo sirarnjo«. Naprednjak je odvrnil: »Odbili bomo podporo.« No, sicer pa, naprednjak se je s svojo grožnjo samo blamiral, kajti kljub vsemu smo dobili od ministrstva podporo v znesku 15.000 Din in to ob času, ko je bil naprednjak na višku svoje politične moči.

Ko se je peljal nekoč ta gospod v družbi nekega posestnika iz Bohinjske Bele v Ljubljano, je nanesel pogovor med njima na Belansko planino. Šlo je za odkup. Toda mesto da bi bil šumel vplivni naprednjak: imamo ministra šum in rud, ki bo stvar radevolje podpisal, je odvrnil ponosno, kakor zna le on: »ne bo šlo, odbili bomo!«

Sedaj mi je šele jasno, zakaj je bil razpisani ponovni ogled in kdo je kriv, da trpi vas Bohinjska Bistrica, ker se zadeva ne reši. Toliko o vašem naprednjaštvu. Javnost naj sodi.

Zahvaljujem se vam za pohvalo. Če pa želite, da bom še »godrnjal«, se kar oglasite. Veselilo me bo. — Znani vam

Ažman Medved.

St. Vid-Grobelno. Z mokrim blagodarom nas je obisoval dareljivi Pluvius dan za dnem — teden za tednom. Nezadovoljstvo na obrazih prirediteljev vsled nestalnega vremena! Kaj hočemo! — In pogled čebulice je plaval kviku; želji po lepem vremenu je klonila volja nebesčanov C. M. in razjasnila nebo. — Že par dni pred godovnim dnem Blagovestnikov je bilo opaziti na veseljem prostoru živahno vrvenje. Pripravljalni odsek je stavil šotore in pripravljali razne udobnosti za goste. Na dan 5. julija smo imeli narodno veselico v spomin 40 letnega obstanka te prekoristne družbe. Podružnico je obiskal tudi družbeni tajnik g. Fran Skulj, ki ob vsaki priliki rad pohiti med drage in prav marljive Čiril-Metodarije. Ob določenem času so se začeli zbirati gostje ter polnili veselilni prostor. Med zelenjem in zastavicami jih je vabil »Dobrodošile«. Pozdravili smo goste iz Šmarja, Slatine, St. Petra, Ponikve, St. Jurija, Slivnice, Celja itd. Tudi domačega občinstva se je nabralo prav lepo število. Zastavila je godba in mikala... Za telesno okrepčilo je skrbela kavarna, slaščičarna, jedilnica in gostilna, kjer se je točilo pivo in vino iz priznane dobre Bevečve kleti. Nad vse privlačen je bil srečolov, ki je razdelil nad 200 prav čednih dobikov. Iz glavnega C. M. hrama pa so romale med veselo in zabavne goste cvetke, razglednice, konfeti, narodni koleki. Tudi ameriška ženitev in šaljiva pošta je žela mnogo smeha in razvedrila. Mrak je začel razprostrati temna krila. Zabava je bila v polnem teku. Na šotirih so zasvetili lični lampijončki, a nad nami bledi mesec in svetle zvezdice... Veseli plesalci so rajali — vmes je zaorala narodna pesmica ter navduševala narod k nadaljnjemu delu. Le prehitro je mineval čas medsebojne in lepe zabave. Gostje so začeli odhajati. Veselica se je toraj končala v najlepšem zadovoljstvu. Vsem, ki so na ta ali oni način pripomogli, da je prireditelj obče prav zadovoljivo uspela, najlepša zahvala. Vsem darovalcem in darovalkam v blagu in denarju srčna hvala. Spoštovanim gostom, ki nas zelo radi obiščejo ter se veselijo z nami — kličemo: »da ste nam čili, zdravi in veseli do nove prireditve!« Tudi sedaj se je glavni družbi CMD vposlal lep znesek, kajti naše geslo je: »Mal položil dar, domu na altar!«

„Novi vek Jugoslavije.“

Ker naše samo strankarskim interesom služee dnevno časopisje neče videti glavnega pomena sporazuma med radikali in radičevci, objavljamo članek, ki ga je pod gornjim naslovom priobčila praška »Tribuna«, neodvisen in vseskozi napreden dnevnik. »Tribuna« piše:

V Jugoslaviji se dokončava najmočnejši razvojni proces političnega življenja, likvidira se srbsko-hrvatski spor. Likvidacija sedemletnega spora med dvema najmočnejšima jugoslovenskima plemenoma je političen akt, ki se izmika bežnemu dnevnemu življenju in ki ni stvar samo dveh političnih strank. Nasprotno, tiče se bistvenih interesov Jugoslavije, ker ne more ostati brez vpliva na dosedaj izvajano mednarodno politiko in na gospodarsko linijo našega južnega zavezništva.

Boj med Srbi in Hrvati je bil predstavljen v dveh imenih: Nikola Pašić in St. Radić. Ko podaja »Tribuna« karakteristiko obeh mož, za Radića ne vsem laskavo, nadaljuje:

Naš zanimaja sam problem (srbsko-hrvatskega spora). Ni in ne more biti spora o tem, da je predstavljaj Pašić, odnosno njegova radikalna stranka, beograjski centralizem, Radić pa nasprotno zagrebuški regionalizem. Politični centralizem ima nekaj za sebe, dočim moderni državopravniki ne odrekajo regionalizmu mnoge dobre lastnosti. Kakor v vsakem sporu, tako so bili tudi tu ekstremi. Od srbskih radikalov je bil prenešen pojem političnega centralizma tudi v vse gospodarsko življenje: drugim delom države se je hotel na vsak način vsiliti značaj srbske dežele. Usodna je bila ta pogreška vsled tega, ker je gospodarsko — in morda tudi splošno kulturno — tako Hrvatska, ko tudi Slovenija nad srbskim delom države, kar je razumljivo, če pomislimo, da imata Hrvatska in Slovenija razvito industrijo in obrt, dočim je Srbija večinoma primitivno poljedelska. Pogreška beograjskih državnikov pa je bila še težja. Izhajajoči s predpostavke suverenosti srbskega naroda, so posvečali pozornost samo onim mednarodnim vprašanjem in oni zunanji politiki, ki se je tikala samo balkanskega stališča Srbije, pozabljajoči, da je zjedinitelj s srednjeevropskimi deželami potisnilo težje prejšnje male Srbije znatno na sever in zapad. Razvoju Srbije je bila posvečena vsa skrb, dočim se je ostalim delom

države posvečalo dosti manj pažnje, kakor pa bi se moralo z ozirom na njih gospodarsko stanje. Prost denar se je uporabil le za zboljšanje Srbije. Vsled povojnega primanjlovanja denarja je imelo to za posledico, da ostali deli vsled nemožnosti investicij niso mogli prosperovati in da je bil s tem prikraščen tudi fiskus, ker se je čisti dohodek teh dežel stalno manjšal.

Beograjski centralizem pa ni bil niti v politiki dalekoviden. Vsa energija je bila posvečena iz čisto srbskih vzrokov odnosajem z vzhodnimi sosedmi in glavno vlogo je igralo macedonsko vprašanje, dočim so se jadranski problem in severno slovenska vprašanja zanemarjala. Če bi imel Pašić drugega nasprotnika ko Radića, če bi pokazala hrvatska seljaška stranka več zmisla za gospodarska vprašanja, kakor pa za utopije republikanske monarhije, bi že davno porazila Pašića na podlagi jasnih dejstev: kakšna bi Jugoslavija mogla biti in kakšna je.

Nato govori »Tribuna« obširno o radikalni stranki, njenem boju za državno edinstvo ter o vlogi Pašića in Radića. Ker še »Tribuna« (njen članek je izšel že v nedeljo) ni imela zadnjih poročil, zato si je vlogo Pašića in Radića pri pogajanjih za sporazum predstavljala malo napačno in je zmotnega mnenja, da je sedanji sporazum dosežen preko volje Pašića in Radića. Nato govori »Tribuna« o nezaupanju, ki je bilo med Hrvati in Srbi, ker se je vsaka stvar presojala le s političnega, ne pa tudi z gospodarskega stališča. Povojni problemi pa so pred vsem gospodarski in do konca hrvatsko-srbskega spora je prišlo samo vsled tega, ker je bil politični moment potisnjen malo v ozadje. Nato zaključuje »Tribuna« svoj članek z besedami:

Za dobrobit Jugoslavije zadostuje, da je bil s srbsko-hrvatskim sporazumom podan dokaz, da trpi država neizmerno, če bagatelizira en del drugega.

Tem besedam bi dostavili: Jugoslaviji škoduje neizmerno tudi to, kadar se ne samo omalovažuje likvidacijo hrvatsko-srbskega spora, temveč se skuša celo v to likvidacijo vmešati partizansko stališče in tako škodovati sporazumu. Končno imamo tudi Jugoslovenci vprašanja, pred katerimi se mora strankarstvo ustaviti.

Pregled vzhodnih cerkva.

(Iz predavanja P. R. Janina na kongresu za proučevanje vzhodnega bogoslovja.)

I. Cerkve bizantinskega obreda.

A. Pravoslavne cerkve:

I. Slovani (liturgični jezik: staroslovenski):

1. Ruski patriarhat v Moskvi 110.000.000.
2. Grška cerkev 3.700.000.
3. Bolgarska cerkev 4.200.000.
4. Poljska pravoslavna cerkev 2.800.000.
5. Estonka pravoslavna cerkev 210.000.
6. Litvanska pravoslavna cerkev 188.000.
7. Finska pravoslavna cerkev 50.000.
8. Češka narodna cerkev 525.332.
9. Češka pravoslavna cerkev 72.696.

II. Rumuni: Patriarhat v Bukarešti 11 milijonov 500.000.

III. Grki:

1. Carigradski patriarhat 2.300.000.
2. Grška cerkev 3.700.000.
3. Ciprski arhiepiskopat 250.000.
4. Ameriški arhiepiskopat 200.000.
5. Avstralski arhiepiskopat 7.500.
6. Kolonije 50.000.

IV. Melkiti (liturgični jezik: grško-arabski):

1. Antiohijski patriarhat 150.000.
2. Jeruzalemski patriarhat 35.000.
3. Aleksandrijski patriarhat 110.000.
4. Sinajski arhiepiskopat 100.
5. Kolonije 15.000.
6. Georgijci: Katolik 2.500.000.
7. Katolik 2.500.000.

VI. Albanci: Albanska cerkev 180.000. Albanska cerkev 180.000. Vseh pravoslavnih 144.595.855.

B. Katoliška cerkev bizantinskega obreda.

1. Grška cerkev v Carigradu in Grčiji 1.800.
2. Melkiti cerkev v Antiohiji 165.000.
3. Italogrška cerkev 82.000.
4. Rusinska (ukrajinska) cerkev: v Galiciji 3.550.000, na Češkem 552.638, v Bukovini, Ogrski, Bosni 109.471.

5. Srbi 31.660.
6. Bolgari 6.000.
7. Rumuni in v Ameriki 1.450.000.
8. Ogrska cerkev 25.000.

Vseh katoličanov 6.803.569.

Vseh kristjanov bizantinskega obreda: 151.399.424.

2. Cerkve armenskega obreda (liturgični jezik: staroarmenski):

- A. Gregorijanske cerkve 3.000.000.
- B. Katoliška cerkev 105.000.

3. Cerkve sirškega obreda (liturgični jezik: staro sirski):

- A. Jakobitska cerkev v Antiohiji 80.000.
- B. Katoliška cerkev v Antiohiji 45.000.

4. Cerkve kaldejskega obreda (liturgični jezik: kaldejski):

- Kadejci: A. Nestorijanska cerkev 80.000.
- B. Katoliška cerkev 60.000.
- Malabarenzi: A. Nestorijanska, Jakobitska cerkev 360.000.
- B. Katoliška cerkev 447.488.

5. Cerkve maroniškega obreda (liturgični jezik: sirski in arabski):

- Patriarhat v Antiohiji 350.000

6. Koptiški obred (liturgični jezik: koptiški in geziški):

- Kopti: A. Pravoslavna cerkev v Aleksandriji 750.000.
- B. Katoliška cerkev v Aleksandriji 25.000.
- Etiopi: A. Monofizitska cerkev 4.000.000.
- B. Katoliška cerkev 20.000.

Celotni pregled:

1. bizantinski obred 151.399.124
2. armenski obred 3.105.000
3. sirski obred 125.000
4. kaldejski obred 947.488
5. maroniški obred 350.000
6. koptiški obred 4.795.000

Vse vzhodne cerkve . . . 160.721.912

Od teh katoliških 7.855.976 (= 4,9%)
shizmatičnih 152.865.945 (= 95,1%).

Palestina.

Te dni je minilo pet let, odkar je Palestina pod civilno upravo Velike Britanije. Ravno kar odpoklicani guverner Herbert Samuel je izdal ob tej priliki obširno delo o uspehih, ki jih je dosegla v teh petih letih v Palestini angleška uprava.

Ko je prišel guverner Samuel pred petimi leti v Palestino, je bila dežela v naravnost obupnem stanju. Vsled vojne je bila dežela opustošena, arabska plemena so stalno prirejala v deželo roparske pohode, prebivalstvo je bilo v ogorčenem verskem boju in vsi nasadi so bili razdejani. Arabci so novi upravi delali največje težave in še danes nočejo o njej niti slišati. Arabci pa tvorijo večino prebivalstva. Kljub temu so bili doseženi naravnost presenetljivi uspehi.

Prvo ljudsko štetje je bilo izvedeno v Palestini leta 1922., prvič po Salomonovi dobi, kakor se govori. Tedaj je bilo naštetih 757 tisoč 182 prebivalcev, od katerih je bilo 590.890 mohamedancev, 83.794 židov in 73.024 kristjanov. Od tedaj so se naselili v Palestini kolonisti, zlasti židje in prebivalstvo se je precej pomnožilo. Danes se čeni število prebivalstva na 802.000, od katerih je 615

tisoč mohamedancev (Arabecev), 104.000 židov in 75.000 kristjanov. Čeni se, da je naraslo število prebivalstva od leta 1900. za 20 odstotkov. Če se upošteva, da je Palestina majhna dežela, potem je ta prirastek zelo znaten. Vsa Palestina meri namreč samo okoli 15.000 kvadratnih kilometrov.

Prva naloga nove uprave je bila, da izvede javno varnost. To se je popolnoma posrečilo. Leta 1922. je prišlo v ta namen iz Irake 762 orožnikov in poleg tega je bila osnovana četa 500 mož iz domačinov-Arabecev, židov in drugih. Ti orožniki so delovali nad vse dobro in glavni zločinci so bili ali postreljeni, ali pa se nahajajo danes v ječah. Vsled tega je bilo tudi mogoče znižati število angleške posadke, ki šteje danes samo 450 vel. britanskih orožnikov, oddelka konjenice, čete letalcev in kompanije oklopnih avtomobilov. Na ta način je bilo mogoče, da so se izdatki za vojsko znižali od 3 milijonov liber v letu 1921. na 640.000 v letu 1925. Poročilo s ponosom konstatira, da ni danes na vzhodu mirnejše dežele, kakor je Palestina.

Posebno zaslugi si je stekla britanska uprava z organizacijo neodvisnih sodišč. Kot

sodniki so bili nastavljeni izsolani juristi in s pametno zakonodajo se je odstranilo največje nezmyselnosti turškega zakona. Verskim občinam so bile avtonomne pravice razširjene in se je v njih dobilo dragoceno podporo pri uvajanju zakonitih razmer.

Zasluga nove vlade je bila dalje ureditev financ. V Palestini, kot v vseh deželah Turčije, je vladala največja korupcija. Ta je bila docela odpravljena. Davki in carina so bili reformirani. Uspehi so se v kratkem pokazali. Dočim je izkazoval proračun še leta 1922-23 73.000 egiptskih liber deficita, je izkazoval proračun leta 1924-25 že 263.000 egiptskih liber prebitka. Od prvega dne angleške uprave pa do 31. marca l. l. so znašali državni dohodki Palestine 8.900.000 egiptskih liber, izdatki pa 8.300.000, tako da je Palestina že aktivna dežela. Poleg tega se je odplačalo že nekaj kavkaškega državnega dolga in za železnice ter druge investicije je bilo izdanih 2.400.000 egiptskih liber.

Tudi na gospodarskem polju so doseženi lepi uspehi. Ribiče se je oprostilo davkov in tako se je ustvarila podlaga za razvoj ribarstva. Živinoreja je enako lepo napredovala. Dočim je bilo leta 1920. v vsem samo 540 tisoč glav živine (ovac, koz, velblodov), je to število leta 1923. naraslo že na 836.000.

Mnogo se je storilo tudi za zboljšanje prometnih sredstev. Zgrajenih je bilo 280 km velikih cest in 600 manjših, ki vežejo 177 vasi. Sele leta 1914. je videla Palestina prvi avtomobil, danes jih je v Palestini že preko 1000. Osnovane so bile dalje nove delavnice za železnice in železnice so dale leta 1925. že lep dobiček. Tudi pošta in brzojav delujejo zadovoljivo in v vsej Palestini je danes 34 poštних uradov.

Na vsej črti je dosežen v Palestini razveseljen napredek in od turškega barbarizma zanemarjena dežela vstaja k novemu življenju.

Književnost.

»ŽENSKI SVET«.

Sedma številka prinaša sledečo vsebino: Srečko Kosovel: Obrazi in duše. XXV. Utva: (Ljudmila Prunkova). — Utva: Dve debeli solzi. Idila. Tolovaji (pesmi). — Fr. Bevk: Ubožica. — Tone Gaspari: Cvetoča pisma. — A. Negri-Gradnik: Dekla. — Iv. Vovk: Dostojevski in njegove žene. — M. Bartol: Jugoslovenske umetnice 5. — Karolina Bulovec: Naši ženski zavodi. — Vida: Porcelan. — Dr. Fr. Debeve: Osnovni nauki o kosmetiki. — Izvestja: Naše delo; Po ženskem svetu; Materinstvo; Higijena; Gospodinjstvo; Kuhinja; Iz naše skrbinje; Književna poročila. — Priloga prinaša zopet lepe motive za rišelj, krog in vzorec vezenin za roket. Vprašnja, odgovori in pogovori na prilogi.

»Ženski svet« izhaja že tretje leto v Trstu. Boga in pestra vsebina lista, kakor lepe in praktične priloge za ročna dela: vse to dela list tako prikupljiv, da se je tudi v Jugoslaviji povsod do tako visokega števila naročnic, kakor še doslej noben drug slovenski ženski list. Naroča se pri upravi za Jugoslavijo v Ljubljani, Karlovska cesta 20/1. Letna naročnina Din 64.—, polletno Din 32. Novim naročnicam so na razpolago še vse letošnje številke.

ABOUT EDM., KRALJ GORA.

Iz francoščine prestavila Kristina Hafner. Ljudske knjižnice 20. zvezek. Založila Jugoslovenska knjigarna v Ljubljani. Na novo oživljena Ljudska knjižnica se izvrstno uvaža. Takoj za Kazanom, volčjim psom, je izšla kot njen 20. zvezek, zajemljiva povest o Kralju gora. Povest se vrši pri naših sosedih v Grčiji, v času po osvobojevanju, ko se država ni mogla na noben način na znotraj urediti, tako, da so morale vmes poseči vesile, ki so »varovale« njeno neodvisnost na zunaj in pomagale pri ureditvi na znotraj. V osvobodilnih bojih Grkov proti Turkom (1821 do 1829) so sodelovale tudi mnogobrojne prostovoljne čete — imenovali so jih palikare ali iflette —, ki po končani vojni nikakor niso hotele razumeti, da je nastopil čas reda in mirnega dela; iz borcev za svobodo so se sprevračali v navadne tolovaje, ki so prežali na premoženje popotnikov in mirnih prebivalcev; začelo se je organizirano roparstvo, kateremu je bila slabotna vlada kos le v važni meri, posebno še, ker se ni mogla zanašati niti na svoje varnostne čete, ki so bile z roparji pogosto domenjene. (Kdo bi se pri tem ne spomnil

na makedonske kačake, ki prizadevajo s svojim organiziranim telovajstvom naši državi toliko truda in skrbi?). S šaljivo, toda jedko satiro nam predstavlja pisatelj te razmere, ko opisuje roparsko četo Kralja gora, Hadžija Stavrosa, in usodo treh jetnikov, ki so zašli v njihove roke. Bralec se izvrstno zabava in ne more jenjati, dokler ni prebral povesti do konca. Pri tem niti ne opazi, da se je tudi marsikaj naučil. Knjiga je primerna tudi za mladino. Naše knjižnice naj jo takoj naročijo obenem s Kazanom, ako tega še niso storile. Oprema knjige s trobarvno naslovno sliko je zelo lepa, tako, da se bo dobro podajala tudi vsaki domači knjižnici. Cena ni visoka.

E. R. BURROUGHS: TARZANOVA MLADOST V DŽUNGLI.

V. del, roman. Poslovenil —ž—. V Ljubljani 1925. Založila Zvezna tiskarna in knjigarna. Strani 220. Cena broš. Din 30.—, vez. Din 36.—. V seriji zanimivih in privlačnih Tarzanovih povesti je izšel kot V. del: »Tarzanova mladost v džungli«. Če so že bili prvi 4 romani po svoji originalnosti domislekov, po svoji napetosti in čudovitem miljeju, v katerem se gibljejo Tarzanovi doživljaji vobče, presenetljivo in nadvse zanimivo in zabavno čtivo, ima pravkar izišli peti del svoj posebni pomen in čisto posebno privlačnost. Razvitek opitnega človeka iz otroka v mladeniča in moža se je v prvih delih manj povdarnen in poleg glavnega dejanja bolj površno orisan; sedanjí peti del pa riše v podrobnem, kako se Tarzan razvija iz divjega opitnega neboljenca v naravno-inteligentnega mladega orjaka, kako sam po svojem opazovanju in premišljevanju razreši življensko važne probleme in prirodne pojave, kako pride do izbruha pri človeku vkošenjenega misel na Boga, na ljubezen itd. Kar so prejšnji deli pri razvijanju pestrega glavnega dejanja prezrli, namreč duševno stran človeškega bitja, to vsebuje v zabavni in mišni obliki peti del: »Tarzanova mladost v džungli«. Vse ta razvoj Tarzanov je prepleten z mikavnimi pustolovčinami in šegavimi nagajivostmi, s katerimi se mladi Tarzan zabava v svojem orjaškem prirodnem gledališču in pokazuje kot misleč človek svojo nadmoč nad surovimi silami pragozdnih živali in vražasto mentaliteto primitivnih zamorskih plemen. Če so vzbudili prejšnji deli Tarzanovih povesti tako veliko zanimanje in pozornost čitateljev, bo peti del še nadkrilil prejšnje knjige po svoji globitvi, po novih efektih in po šaljivi zabavni vsebini, ki bo vzbujala zanimanje pri starih in mladih, pri inteligentu in pri priprostem človeku. Hvaležna je knjiga tudi kot mladinsko čtivo. Oprema okusna, cena nizka. Dobiva se pri založnici Zvezni knjigarni v Ljubljani in v vseh drugih slovenskih knjigarnah.

Našim malim. Spisal Fr. Ka. Meško. Izdala in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena trdo vez. knjigi 15 Din. V elegantno vez. obliki je izšla priročna knjižica, ki jo bo mladina z veseljem sprejela in posebno rada čitala, ker obsega 25 kratkih a mičnih del. Meško je znan našemu mlademu svetu, zato je že pisatelj priporočilo za delež samo. Zbirka obsega sledeča dela: Domovini — mladost — pomlad — otrok pod cvetočo jablano — sreča — palček in Mirko — ne bom ga pil — otrok in metuljček — luna in žabice — otroci in ujeti čmrlj itd. Še vse polno tem enaki, ki jih otroci kaj radi slišijo in čitajo. Priporočamo knjigo posebno mladinskim knjižnicam in tudi posameznikom, ker je zelo prikladna za darilce mladini.

Gruda. Izšel je 6. zvezek »Grude«, mesečnika za ljudsko prosveto s sledečo vsebino: Rudyard Kipling — Dr. Matej Smale: Od morja do morja; Ivan Albreht: Fantazija; Ivan Albreht: Zvečer; Ivan Albreht: Kupil bom čašo; Gustav Strniša: Gorjanec; Aristophanes — dr. Fran Bradač: Acharnjani; Miloš Stibler: V macedonijo; Jan Veruda — Ferdo Kozak: Gospod Ryšanek in gospod Schlegel; A. B.: Užtine in strupene gobe; dr. Metod Dolenc: Naše vinogradništvo v luči pravne zgodovine; Jan Dec: Delo »Zveza kmetske mladine« na Poljskem; † Dr. Klement Jug: O človeški vesti; Jan Dec: Zveza poljske mladine in poljski agrarci in končno razgledi.

Širite »Nar. Dnevnik«.

Slovenski rudarji kolesarji v Franciji.

Dnevne vesti.

NE ZAVAJAJTE LJUDSTVA!

Kakor vse kaže, se slovenske stranke nočejo naučiti iz dogodkov. Samostojna demokratska stranka se že sedaj ponaša, kako bo grmela v opoziciji in SLS se naprej povdarja, kako se bo trudila, da bo čim dalje od nove vlade.

V strankarskem oziru se ta stališča končno čisto lepo slišijo, toda vpraša se, kak hasek naj ima od tega narod? Če je spás v opozicionalstvu, potem mora biti slovenski narod naravnost blažen, zakaj bolj še ni bil nikdar v opoziciji, ko sedaj, ko je ves v opoziciji. Imamo pa ta krivoverski nauk, da je ravno v tem, da je slovenski narod absolutno izven vlade, nesreča zanj in da bi bilo treba to nesrečo odpraviti, ne je pa z opozicionalstvom še stopnjevat.

Naloga slovenskih strank ni danes v tem, da deklamirajo o »izdajstvu« in »kapitulaciji«, temveč naloga je v tem, da uveljavijo politično moč slovenskega naroda, da bo tudi on poleg, kadar se bodo določevali novi davki in kadar se bodo delile dobitke.

To je danes naloga prezrte Slovenije, ne pa lepe besede, s katerimi se danes ljudje le zavajajo, da ne vidijo vse težavnosti položaja, v katerega je zalezla Slovenija po krivdi svojih strank.

— **Samostojno demokratsko gospodarstvo.** V Osičku je otvorjen konkurz nad premoženjem Hrvatsko-slovenskega gospodarskega društva, ki bi imelo ravno te dni praznovati svojo petdesetletnico. Pred vojno je bil predsednik društva grof Pejačević in je bilo društvo zelo v dobrem gnetnem stanju. Po vojni pa so se društva polastili samostojni demokraciji in tako gospodarili, da so vse zagospodarili.

— **Neveden poslanec.** Včerajšnji »Slovenec« poroča v svojo osebo reklame: »Radi pritožb na državni svet smo dobili poslanci Jugoslovanskega kluba veliko število intervencij od državnih nastavljenec, železničarjev in penzionistov. Ker ima državni svet počitnice do 15. avgusta, tam sedaj vse delo počiva. Predsednik državnega sveta je izdal strogo narečilo, da arhiv državnega sveta ne sme izdajati prav nobenih pojasnil. — Franjo Zebot, narodni poslanec.« — Nevednost g. Zebota je klasična, za višino političnih zmožnosti poslancev SLS pa prav tipična. Državni svet je naše najvišje upravno sodišče, in sodi po obstoječih zakonih in predloženem materialu. To bi moral vedeti na posledku tudi član Jugoslovanskega kluba, a še bolj bi moral vedeti, da so politične intervencije pri sodiščih in sodnikih katerekoli vrste nedopustne. Če mora sedaj predsednik D. s. poučevati o tem g. posl. Zebota, je sicer žalostno, a še bolj žalostno, če to sam javnosti razglasa.

— **Državni svet in železničarji.** Plenum državnega sveta je potrdil odlok glavne kontrole o uničenju ukaza, s katerim so bili razni železniški uradniki uvrščeni in prevedeni v prvo kategorijo, dasi jim ta pravica po zakonu ni pristojala. Državni svet se je nadalje bavil s pritožbami glavne kontrole proti napredovanju železniških uradnikov v drugo kategorijo, dasi nimajo zakonite kvalifikacije.

— **Promocija.** Na zagrebški univerzi je bil promoviran za doktorja filozofije g. Aleksander Hrašovec, major v pokojju.

— **Z zagrebške univerze.** Za redne profesorje na zagrebški univerzi so imenovani: Profesor tehniške visoke šole dr. Marij Kiseljak za rednega profesorja geometrije na filozofski fakulteti; dr. Stjepan Plasoj za rednega profesorja nauka o nalezljivih boleznih na veterinarski fakulteti; Jaroslav Sakar za rednega profesorja sistematične in topografske anatomije domačih živali; dr. Ljud. Jurak za rednega profesorja patologije in patološke anatomije; dr. Lovro Bosnić za rednega profesorja specialne patologije in terapije konj in mesojedcev ter dr. Fran Zavrnik za rednega profesorja histologije in embriologije, vsi na veterinarski fakulteti.

— **Izpremembe v državnih službi.** Diplomirani veterinar Josip Gštel je imenovan za asistenta na veterinarski fakulteti zagrebške vseučilišča. Ivan Trstenjak, profesor na učiteljski v Zagrebu je trajno upokojen. Tajnik v notranjem ministristvu Zivojin Jeremić je imenovan za komisarja v Sp. Dravogradu.

— **Izvajanje zakona o kmetijskih kreditih.** Te dni se je drugi sestal glavni odbor direktorije za kmetijski kredit. Ob tej priliki je sestavljen predlog za organizacijo direktorije za imenovanje potrebnega osebja, da bi se moglo pričeti z uresničenjem določil omenjenega zakona.

— **Konferenca vodnih zadrug.** Na inicijativno generalne direktorije voda je bila za četrti sklicana konferenca vodnih zadrug iz vse države. Namen konference je razprava o financiranju melioracijskih del in doseganje večjega inozemskega kredita. Za prvo silo bi bilo treba 300 milijonov dinarjev.

— **Ukinitev brezplačnih železniških kart.** V četrti popoldne je poslalo prometno ministristvo vsem uredništvom sledeče sporočilo: »Ker se je ugotovilo, da je bilo izdanih veliko število brezplačnih stalnih, letnih in drugih železniških kart posameznikom in posameznim ustanovam, je odredil prometni minister v interesu varčevanja sledeče: Vse dosedaj izdane karte za brezplačno in znižano vožnjo na naših železnicah izgubijo svojo veljavo s 1. kolovozom 1925. Karte, izdane narodnim poslancom, ostanejo tudi nadalje v veljavi. V veljavi ostanejo tudi karte izdane uslužbencem državnih prometnih ustanov v skladu z načeli o brezplačni in znižani vožnji. Ravnatelji državnih železnic ne morejo izdajati nobenih drugih brezplačnih kart razen takih, ki so utemeljene v »Predpisih o brezplačni in znižani vožnji na železnicah y državni eksploataciji a dne 1. novembra

1924«. Ta uredba velja tudi za novinarske karte. Po zatrdilih iz prometnega ministristva se izvrši revizija vseh novinarskih kart in se bodo v bodoče dale novinarske karte samo poklenim novinarjem in sicer v sporazumu z notranjim ministristvom. Izdelan bo poseben pravilnik, po katerem se bodo kaznovali vse zlorabe. Sicer pa se prometni minister še ni odločil ali novinarji sploh dobe brezplačne karte. Glede tega se bodo vršila potrebna posvetovanja.

— **Poprava potov.** Minister za javna dela je odobril 476.000 Din za popravo ceste Sabac-Valjevo in 100.000 Din za popravo ceste Cačak-Ivanjica. Poleg tega so bili odobreni manjši krediti za popravo mostov na drugih krajih.

— **Naša zdravstvena služba.** Kakor znano, so se mudili pred kratkim delegati mednarodne higijenske komisije, ki so raziskovali higijenske razmere v naši državi. Izrazili so se jako pohvalno. Dejali so, da se čudijo temu, kar se je ustvarilo v naši državi, v relativno kratkem času petih let. Ugotovili so, da je ustvarjeno vse naravnim potom, brez sodelovanja birokracije. Končno so govorili o situaciji privatnih zdravnikov pri nas in njihovem razmerju do državne zdravstvene službe.

— **Pobijanje draginje v Sarajevu.** Te dni je prišla v Sarajevski mestni aprovizacijski odbor deputacija uradnikov in delavcev ter zahtevala, da se skliče takoj anketa radi pobijanja draginje in znižanja cen. Občinski komisar je obljubil, da se skliče anketa v najkrajšem času.

— **Poostren boj zoper draginjo v Zagrebu.** Pred približno mesecem dni se je prvič sestal zagrebški mestni odbor za pobijanje draginje, da uvede akcijo za pobijanje draginje. Takrat je pozval veliki župan dr. Zucco mestni magistrat energično v boj zoper draginjo. Mestni odbor naj bi bil potem poročal o uspehih. Akcija je dosegla res precej odgovarajoče znižanje cen v gostilniških lokalih, kakor tudi cen mesa, kruha in mleka. Sedaj pa se je obrnil dr. Zucco zopet na mestni magistrat z dopisom, v katerem ga pozivlja, da uporabi vsa sredstva v svojo, da se cene živin v Zagrebu v smislu zakona primerno znižajo. Na podlagi tega poziva bodo sedaj izposlovali mestni magistrat, zagrebški tržni komisariat in policijska direkcija v Zagrebu, da se izvedejo sklepi mestnega draginskega odbora striktno, kar se do sedaj — posebno v kavarnah — ni posrečilo. Kavarnarji so se dali ovaditi od številnih gostov radi neupoštevanja oblastveno določenih cen ter se bodo morali radi tega zagovarjati pred sodiščem, dočim jih bo na podlagi omenjenega poziva najbrže že sedaj moglo poklicati na odgovornost tudi pred upr. obl. ter jih prisiliti, da se bodo držali fiksnirani cen. Mestni draginski odbor bo, tekoma prihodnjega tedna fiksnirane cene še enkrat presodil, ker so med tem nabavne cene, zlasti cene živi živini in pšenici zopet padle. Predvsem bodo torej znižane cene mesa in kruha.

— **V Jugoslaviji prepovedani in zopet dovoljeni nemški listi.** Notranji minister je odtegnil poštni debit sledenim listom: »Son und Montagszeitung«, ki izhajajo na Dunaju, »Kärntner Verkehrszeitung«, ki izhajajo v Celovcu, humorističnemu listu »Simplicissimus«. Ti listi so pisali zoper interese Jugoslavije, zato jim je bil odtegnjen poštni debit. Na Dunaju izhajajočemu dnevniku »Die Stunde« je bil debit zopet dovoljen, ker je začel drugače pisati.

— **Spijonaža afera v Novem Sadu.** Iz Novoga Sada poročajo: Državni pravdnik je dvignil obtožbo zoper inženjerja Karla Nika radi spijonaže v prilog Madžarske. Proces se vrši v mesecu oktobru.

— **Cepljenje psov v Italiji.** V Italiji so vpeljali cepljenje psov zoper pasjo steklino. Cepljenje stane 3 lire za vsakega psa. Kdor psa ne cepi, plača 200 lir globe. Kaj takega bi bilo tudi pri nas dobro, mesto, da se muči pse s kontumacijo, nagobčnikom in verigo.

— **Kobilice na Ovčjem polju.** Na Ovčjem polju je priletela ogromna množica kobilic, ki je uničila vinograde, čebulo, zelje in ostale poljske pridelke. Kobilice je toliko, da so začele, potem ko so požrle listje in stebela krompirja izkopavati in uničevati tudi sad. Mislilo se je, da bodo uničeni vsi poljski pridelki, toda nenadoma se je pojavila velika jata kark, ki se je vrgla na oblake kobilic ter jih uničuje tako, da leže mestoma celi kupi mrtvih kobilic na zemlji. To je za te kraje nekaj nenavadnega. Ljudstvo gleda z zanimanjem boj med karkami in kobilicami.

— **Katolikom sovražni sovjeti.** Kakor se poroča iz Minska, so bili katoliki v Bobrisku alarmirani z vestjo, da hočejo podvzeti sovjetje v tamkajšnji cerkvi hišno preiskavo. Množica se je zbrala pred cerkvijo ter je zgradila barikado. Ko so hoteli vdreti sovjetski orožniki v cerkev, je prišlo med orožniki in katoliki do hudih spopadov. Pri tem je bil ustreljen župnik, poleg tega je padlo mnogo vernikov in orožnikov. Končno je moralo posredovati vojaštvo. V Bobrisku je proglašeno izjemno stanje.

— **Zopet nov svetnik.** Kakor poročajo iz Rima, je bil povodom svetega leta proglašen francoski duhovnik Pierre Julien Eymald, ustanovitelj duhovniških kongregacij svetnikov. Popoldne dne 12. julija se je podal papež v slavnostnem sprevodu v cerkev Sv. Petra, kjer so mu priredili številni verniki živahne ovacije.

— **Kuga na Krfu.** Na grškem otoku Krfu se je pojavilo več slučajev kuge. Zato se je odredila za vse potnike, ki prihajajo s Krfa, karantena.

— **Lady Astor o seksualni morali.** Vedno naraščajoča prostitucija v Londonu je napotila ženskega poslanca, Lady Astor, da je predložil v angleški zbornici zakonski načrt, čigar cilj je reformiranje obstoječe zakonodaje o prostituciji. Ta zakonodaja dati

O LAJŠANA PLAČILA ZA OBLEKE DAJE O. BERNATOVIC

ra iz l. 1824. in 1827. ter je seveda popolnoma zastarela. V glavnem pa je Lady Astor mnenja, da je napačno, da se dajo uporabiti določila sedaj veljavne zakonodaje samo na obnašanje žensk na cesti. Lady Astor želi, da se ustvari podobne zakonske določbe tudi za moške.

— **Povodenjska katastrofa v Koreji.** Kakor poročajo iz Newyorka, je nastala v Koreji povodenj, kakršne tam že mnogo let ne pomni. Glasom poročil japonskih listov je zahtevala katastrofa približno 3000 človeških žrtev. Ogromno število ljudi je brez strehe. Materialna škoda je veličanska.

— **Vrtnarstvo — rokodelska obrt.** Z naredbo štev. 184 ministristva za trgovino in industrijo, objavljeno v »Službenih novinah« z dne 13. julija 1925 je uvrščeno trgovsko vrtnarstvo ljubljanske in mariborske oblasti med rokodelsko obrt. Ta naredba je stopila v veljavo s 13. julijem t. l.

— **Sedem vagonov kovanega denarja.** Predvčerajšnjim je prispelo v Beograd sedem vagonov kovanega denarja v skupni vrednosti 15 milijonov Din. Novci so iz niklja, oziroma iz kovinske zmesi. Bajne pridejo že prihodnji teden v promet.

— **Potres.** Seizmografa zavodov za meteorologijo in geodinamiko v Ljubljani sta zabilježila dne 16. t. m. ponoči ob 23. uri 28 m. 51 sek. lahek potres v daljavi 75 km od Ljubljane. Epicenter potresa so Brežice. Prosimo vse one, ki so čutili potres, da to javijo omenjenemu zavodu. Dopisi poštine prosto.

— **Ciklon v državi Indiani.** Kakor poročajo iz Chicago, je besnel te dni v državi Indiana katastrofalni ciklon. 21 oseb je bilo ubitih. Materialna škoda znaša več milijonov dolarjev.

— **Nepošten poštni uradnik.** V Trstu je bil aretiran te dni poštni uradnik Gropuso, nameščen pri tamkajšnjem carinskem uradu. Pri hišni preiskavi v njegovem stanovanju so našli celo zbirko raznovrstnih predmetov: svilenih šalov, finih žepnih robcev, kravat, svilenih ženskih nogavic, igrač, raznih drobnarij itd. Gropuso se je sicer sprva zagovarjal, da so ti predmeti njegova last, končno pa je priznal, da jih je deloma ukradel iz poštinih zavojev. Pri njem so našli tudi bodalo in nabasan samokres, orožnega lista pa ni imel.

— **Zanimiv lov na medveda.** Te dni se je odigral v hamburški luki zanimiv lov na medveda. Prednjega večera je prispel v luko neki parnik iz Moskve, na katerem se je nahajal večji transport zveri za hamburški zoološki vrt. Nekemu medvedu se je posrečilo pobegniti. Policijski stražniki so ga našli drugi dan, ko je sedel prav zadovoljen na zidu ob keju. Skušali so ga ujeti. Posrečilo se jim je sicer medveda prijeti, toda zver je grizla besno okrog sebe, in zopet pobegnila. Medved je skočil v vodo in plaval precej daleč, dokler ni prišel do vrste kolov, za katere se je skril. Policijski stražniki so se peljali v barkazi za njim ter so ga končno potegnili iz vode, aretiral in odpeljali v zapor, iz katerega ga je rešil pozneje njegov postrežnik.

— **Umor ženske v Stralsundu.** Strašen zločin je bil razkrit te dni v Stralsundu. Sostanovaleci 64-letne gospodične Kaiser so opazili, da stare gospodične že dolgo časa ni bilo na izpregled. Stvar se jim je zdelo sumljiva, in ko ji je imela biti dostavljena neka brzojavka, so odprli vrata s silo. Udaril jim je strašen mrliški smrad v nos. Po sobah je bilo vse razmetano, na postelji je ležalo mrtvo truplo stare gospodične. Obraz je bil ves razbit z nekim topim orodjem in tako razmesarjen, da ga ni bilo mogoče spoznati. Razven tega je imela umorjenka zvezane roke in noge, okrog vratu pa zanjko iz vrvi. Truplo je ležalo že kakih deset dni v stanovanju. Če je bilo kaj ukradenega, se še ni moglo ugotoviti.

— **Dvojni umor iz bede.** Iz Pariza poročajo: V vasi Vilomes je izvršil 17-leten fant strašen zločin. Pod pretezo, da njegova mati ne more preživljati svojih deset otrok, je peljal svoje mlade brate na polje ter jim zapovedal, naj pokleknejo. Nato jim je hladnokrvno razkral po vrsti s sekuro glave, razrezal trupla ter jih vrgel v vodnjak. Pri aretaciji je izjavil, da se je odločil k dejanju, ker doma ni bilo dovolj kruha.

— **Roparski umor v Seefeldu.** Dne 7. t. m. popoldne so našli v Seefeldu še močno razkrojeno žensko truplo, ki je bilo pokrito s smrečjem. Glasom poizvedb innsbrškega sodišča in žandarmerije utegne biti mrtva identična z Marijo Adolfini Elizabeto Schmid, ki se je peljala dne 4. marca t. l. s posebnim vlakom iz Hamburga v Farnenkirchen, prekoračila avstrijsko mejo ter se peljala v Innsbruck. Tudi tam je izstopila ter se je peljala nato dalje proti Seefeldu, ne da bi se bilo pozneje o njej še kaj čulo. Glava je prestreljena. Ženska je vsekakor žrtev roparskega umora. Poizvedovanja so uvedena.

— **Zopet skrivnosten požar v Avstrijski republiki.** Te dni je izbruhnil v Michel Beurnu požar, ki je upepeljal tamkajšnjo gostilno in hišo nekega čevljarja. Ogenj je bil lokaliziran šele po večurnem delu. Po izpovedbah priče gre za požig, ker je izbruhnil ogenj na štirih mestih obenem. Solnograški deželni glavar je prišel tudi na lice mesta ter se informiral o zadevi.

— **Požar v gradu Fontainebleau.** Iz Pariza poročajo: V sredo je izbruhnil v gradu Fontainebleau požar, ki je uničil strešni stol. Požar je povzročil veliko paniko med obiskoval-

ci gradu. Ognjegasci, ki so bili takoj na licu mesta so uspeli precej hitro, da so udušili ogenj. Požar je povzročil samo materialno škodo, ki se ceni približno na 40.000 Din.

— **Samomor radi matematike.** Matematika ni najljubši predmet naših srednješolcev. Gotovo je, da je marsikdo »falarik« baš radi tega predmeta. Toda obesilo se jih je malo, najmanj pa učenik, ki jim znanost čisto malo ugaja. Pač pa je slab red iz matematike zelo pretresel mlado gimnazijstvo Kleopatru Hristić, hčerko inspektorja ministristva pravde. Ko so prišli starši ob 10. dopoldne v njeno sobo, se jim je nudil pretresljiv prizor. Na oknu je visela njhova hčerka, oblečena v jutranjo obleko, lepo počesana in snažno umita. Bila je rahločutno dekle, ki jo je vsak slab red spravil iz ravnotežja, da je krčevito plakala in pogosto padla tudi v nezavest. V takem stanju je izvršila tudi samomor.

— **Posledica igralske strasti.** Pred nekaj dnevi sta se sestala v neki gostilni v Grabu kmeta in stara kvartača Mihajljević in Grbavac. Naročila sta karte in pričela strastno igrati, kakor se spodobi za človeka, ki vidi svoj življenjski cilj v kvartanju. Kakor sta na sejmju gledala na vsako paro, tako sta zdaj menjavala modre kovače za prazen nič. S strastnim pogledom sta opazovala romanje denarja, dokler ni dosegla igra svoj vrhunec v tem, da je ostal Mihajljević suh. Pozval je soigralca k nadaljnji igri na upanje. Ta pa je tako igro odklonil, kar je imelo usodno posledico. Mihajljević je stekel iz gostilne in se skril v zasedi, koder bi moral mimo njegov soigralca. Ni trajalo pol ure, ko se je tam res vracal Grbavac. Napadalec je skočil iz zasede z dolgim nožem v roki rekoč: »Denar ali smrt!« Grbavac mu je dal ves denar v znesku 220 dinarjev in se vrnil domov. Drugi dan je prijavil zadevo orožnikom, ki so napadalec aretirali in ga odvedli v zapor, kjer čaka na svojo nadaljno usodo. Zakon predvideva za ta zločin smrtno kazen.

— **Prostitutka in njen ljubimec.** Zofija Ler iz Sopronja na Madžarskem je prišla nedavno v Mostar, kjer je stopila v »službo« v neki javni hiši. Tam se je med drugim seznanila tudi z nekim Omerom Kremu, ki je bil v vlažgu zaljubljen do ušes. Često sta skupaj popivala, se zabavala in se ljubila. To pa stane denar in tega sta imela malo, pač pa ga ni primanjlovalo lastnici »podjetja«. »Vzeti je pač treba tam, kjer kaj je«, je prigovarjal Kremu svoji ljubici, »in končno je denar vendar nalanko zaslužene«. Svet je bil dober in Zofija ga je naravnost vzorno izvajala dolgi 11 mesecev. Veselja ni bilo posledje ne konca, ne kraja, dokler se ni v zadevo vmešala policija, ki je napravila tem »dohodkom« konec. Veselju je sledila žalost in »mrličnih celicah mostarskih zaporov«.

— **Tragedija ljubosumnosti 60-letnega moza.** Iz Dresdenu poročajo: Te dni se je odigrala v Grossheimu krvava drama. 60-letni trgovec s premožem Geist je ustrelil soprogo inženjerja Winklerja. Kroglja je prodrla gsopej v možgane. Smrt je nastopila takoj. Nato je obrnil morilec orožje proti sebi ter se ustrelil v prsico otrok svoje žrtve, ki sta bila stara eden 10, drugi 8 let. Motiv dejanja je bila ljubosumnost.

— **Grofica obsojena radi veleizdaje.** Kakor znano je bila meseca decembra v Požunu obsojena bivša grofica Luiza Esterhazy od nevtiralnega sodnega dvora radi veleizdaje na leto ječe in na 20.000 Kš. Sodba je bila od 11. instance v Požunu potrjena. Zoper to sodbo sta se pritožila tako zagovornik, kakor državni pravdnik na najvišje sodišče v Brnu. Te dni se je vršila vzkljena obravnava. Po daljšem posvetovanju sta bili ničnostni pritožbi zavrnjeni in prvoinstančna sodba potrjena.

— **Smrtua obsodba zoper Gust. Ledererja.** Iz Budimpešte poročajo, da je kabineta pisarna državnega upravitelja milostno prošnjo na smrt obsojenega morilca že zavrnila ter tozadevni odlok državnega upravitelja zgolj iz tehničnih vzrokov ni bil še dostavil vojaškemu sodišču. Kakor hitro se bo to zgodilo, bo Lederer nemudoma usmrčen.

— **400 vagonov premoga zgorelo.** Iz Königsberga ob Odri poročajo: Te dni se je pripetila v skladiščih königsberške tovarne za brikete težka požarna nesreča. Iz doslej nepojasnjenih vzrokov je izbruhnil ob eni ponoči v zalogi izgotovljenih briketov, ki jih je bilo približno 400 vagonov velik požar. Tudi rampa in skladišče sta popolnoma pogorela. Tovarniško poslopje so gasilci rešili. Pogorelo je tudi 8 vagonov, od katerih je ostalo samo železo. Med požarom je bil ustavljen ves promet. Da bo požar popolnoma udušen, bo trajalo najbrže še par dni. Škodo cenijo na 4 milijone Kš, vendar pa je pokrita z zavarovalnino. Pri rešilnih delih je bilo poškodovanih več gasilcev.

— **Tragična usoda otroka.** Iz Goražde v Bosni poročajo: Okrožni zdravnik je našel na cesti 14-letno dekleto ter ugotovil, da je bila posiljena. Deklica je priznala po daljšem tajanju, da jo je posilil neki Handžija Juso Hasto in njegov prijatelj Rame Husović. Prvoimenovani je skušal podkupiti žandarmerijskega komandanta s 15.000 Din. Tragično pri čeli stvari je, da je bila dekleca pred pet in pol leti prodana od svojega očeta Selima, ki je sedaj težak v Sarajevu, Husuejin Čekanović v Carigradu za 2 zlati liri. Husuejin Čekanović je prišel sedaj k njemu očetu nazaj. Deklica je izjavila, da jo je preganjal mačeha, zato je pobegnila v Goražde. Oddali jo bodo v poboljševalnico.

— **Brezposelnost na Angleškem.** Po vesteh iz Londona je znašalo število brezposelnih na Angleškem dne 6. julija 1.300.000. Od teh je 63.000 mladoletnih.

— **Obsejani kridatarji.** Te dni se je končal v Sarajevu proces, ki je značilen za našo splošno gospodarsko krizo, specijelno pa za krizo v lesni industriji v Bosni in Hercegovini. Zagovarjali so se namreč vsi člani upravnega in nadzorstvenega odbora delniške družbe Fojnica zaradi krize. Vsak je bil obsojen na 1 mesec zapore. Obsodba je povzročila v odvjetniških in pridobitnih krogih veliko začudenje.

— Pozor! Ožka vena in medsebojna notranja odvisnost med industrijo, obrtjo in trgovino ter med našimi najrazličnejšimi stanovskimi, kulturnimi in gospodarskimi prostimi združenji mora biti dokumentirana tudi na zunaj vidno. Zato je nujno potrebno in v korist stvari sami, da se ob času razstave našega materijalnega gospodarstva ob priliki V. Ljubljanskega sejma (letos od 29. avg. do 8. sept.) vrše istočasno tudi vse druge naše velike prireditve stanovskega kulturnega, športnega in drugega značaja. Uprava Ljubljanskega velesejma prosi, da se ji prijavijo vse večje in pomembnejše prireditve za časa letošnjega velesejma, da jih uvrsti v svoj oficijski katalog ter tako opozori nanje obiskovalce velesejma.

— Izlet Jadranske Straže. — Povodom otvoritve liške železnice priredi Jadranska Straža v Beogradu izlet na luksuznem parniku »Zagreb«. Izlet traja od 23. julija do 30. julija t. l. iz Beograda vozi poseben brzovlak preko Zagreba na Sušak. 24. julija odpotujemo v Šibenik, kamor dospemo 25. julija zjutraj. Posetili bomo romantične vodopade na Krki, potem bomo prisostvovali otvoritvi železniške proge in otvoritvi vinske razstave. Popoldne odpotujemo v Split in prisostvuujemo svečani otvoritvi železniške proge, kakor tudi vsem svečanostim Jadranske Straže na kopnem in na morju, ki se vrše 25. in 26. julija; 27. julija je ogled Splita in okolice (Solin, Kaštela in Trogir). Iz Splita odpotujemo v Rab, odtod na letovišča Krk, Baška, Senj, Selce, Novi, Crikvenica, Kraljevica, Bakarac in Bakar. Stroški vožnje na »Zagreb« znašajo: Vožnja za celo potovanje stane iz Zagreba za I. razred 700 Din, za II. razred 500 Din, iz Sušaka I. razred 550 Din, II. razred 400 Din. Prvorazredna hrana bo stala okrog 100 Din dnevno. Prijave in denar je takoj poslati Jadranski Straži, Beograd, Skopljska 15.

— Planinski dan na Triglavu. V soboto 18. t. m. zvečer pripeše okoli 60 hrvatskih in srbskih turistov v Ljubljano, ki nadaljujejo ob 7. uri vožnjo do Mojstrane. Tam prenočujejo tisti, ki gredo v nedeljo zjutraj čez Kot na Triglav. Druga skupina prenočuje v Aljaževem domu in se poplave po Tomiškovu poti na Kredarico. Na vrhu Triglava sestanek. V nedeljo prenočujejo gostje v Staničevi koči, v Triglavskem in Aleksandrovmem domu. V ponedeljek odhod deloma čez sedmeža jezera k Savici in k Bohinjskemu jezeru, deloma skozi Vojte ali Konjščico k Boh. jezeru. Prenočevanje v dependansi hotela Zlatorog. — Upamo, da bo tudi s strani slovenskih planincev udeležba mnogobrojna. Izlet se vrši ob vsakem vremenu. Osrednji odbor SPD.

— Zabavni večer Jadranske Straže na Bledu se vrši v soboto zvečer v kavarni Toplice. Vspored je najraznovrstnejši, ki bo vsakega zanimal: Vstopnine ni. Vabijo se zlasti ljubljanci, da posetijo v soboto Bled.

— Varani soprog — morilec. V Budimpešti se vrši te dni obravnava zoper višjega finančnega svet, dr. Stefana Kosztka, ki je ustrelil zapeljivca svoje soproge, huzarskega podpolkovnika Zigmunda Walerjana. Kosztka s svojo soprogo ni živel v dobrih odnosih. Njegova soproga je imela intimno razmerje s huzarskim podpolkovnikom Walerjanom. Ko je Kosztka to ugotovil, je prosil svojega prijatelja, da ne zahaja več v njegovo hišo. Podpolkovnik Walerjan mu je to pod častno besedo obljubil. Toda volja je bila dobra, meso pa slabo, Walerjan svojih ljubezenskih zvez z gospo Kosztka ni prekinil. Ko je končno Kosztka 30. septembra lanskega leta prisluškaval telefoničnemu pogovoru zaljubljenca, je sklenil napraviti energičen konec. Oborožil se je z revolverjem, pričakal soprogo rivala na ulici ter ga ustrelil na odgovor: »Ziga, ti si prelomil častno besedo.« Oficir je odgovoril v izjavljajočem tonu: »Menda vendar ne misliš, da se te bojim?« Kosztka je potegnil samokres ter usmrtil svojega tekmeča s tremi strelji. Državno pravdnštvo je obtožilo Kosztka umora, izvršenega v razburjenosti, na podlagi izpovedb pri obravnavi zaslišanih prič pa je drž. pravdnik to obtožbo umaknil ter dvignil zoper Kosztka obtožbo radi premišljenega umora.

Končno pa je bil Kosztka obsojen radi uboja izvršenega v veliki razburjenosti na štiri leta ječe. Proti tej obsodbi sta se pritožila tako Kosztka, kakor državni pravdnik. Obtožencev zagovornik je predlagal, da se izpusti Kosztka na svobodo, sodišče pa temu predlogu ni ugodilo.

— Uvedba selske dostave v vasi Povlje. Selski pismošna pošta Kranj dostavlja od 1. maja 1925 vsak torek in petek tudi v vasi Povlje (občina Predvor).

— Orožnik ropar. V Novem Sadu se je pripetil te dni na aerodromu nenavaden zločin. Avijatik Opozović se je vrnil z dopusta. Navedoma ga je napadel orožnik ter zahteval od njega denar. Opozović je zahtevo odklonil, nakar je oddal orožnik nanj strel iz službene puške ter ga ranil smrtno nevarno. Sprva se je mislilo, da gre za roparja, ki je bil preoblečen v orožnika. Preiskava pa je ugotovila, da gre za pravega orožnika, ki je pobegnil. Oblasti so mu že na sledu.

— Pravilnik za izvrševanje zakona o stanovanjih je založila v posebni knjižnici Pokrajinska zveza društev bilih posestnikov v Ljubljani, Sodna ulica 4 in stane 3 Din. V njej so natisnjeni tudi uradni popravki stanovanjskega zakona.

— NAJBOLJŠI SLOVES imajo »Pekatec« iz nove tovarne v Ljubljani. Poskusite jih vsi, ki jih še niste! Izberite po svojem okusu izmed mnogih vrst, ki jih izdeluje tovarna in ki jih dobite pri vseh trgovcih.

Ljubljana.

1— Novi odbor »Sočec«. Pri obnem zboru »Sočec« dne 25. junija 1925 novoizvoljeni odbor društva »Sočec« v Ljubljani se je na prvi odborovi seji dne 15. t. m. konstituiral in sicer takole: predsednik: dr. Dinko Puc, podpredsednik: Ivo Sanein, tajnik: dr. Ivo Lulik, namestnik: Vinko Gregorič, blagajnik: Joško Sfiligoj, namestnik:

Drago Čeb, pregledovalec računov: Josip Ivančič, France Gregorič, namestnik: France Batjel, Ante Cotar.

1— Dolocitev cen kranjskim klobasam in hrenovkam v Ljubljani. Z ozirom na stabilizacijo cene prasičev žive vage so se maksimirale cene kranjskim klobasam sledeče: kilogram napolprekajenih klobas (ca 8 kosov) 45 Din, četrtprekajenih klobas (ca 7½ kosa) 41 Din, popolnoma prekajenih klobas (ca 10 kosov) 67 Din. Klobase morajo biti narejene iz najboljšega svinjskega mesa brez primesi govedine. Ta dogovor je bil sklenjen z glavnimi izdelovalci klobas v Ljubljani. Klobase na trgu pa se prodajajo ceneje in to po kakovosti in velikosti. Izdelovalci hrenovk nikakor niso hoteli znižati cene svojim izdelkom ter med njimi in tržnin nadzorstvom ni prišlo do sporazuma. Dosedaj so se prodajale hrenovke na drobno kg po 40 Din, po kalkulaciji mestnega tržnega nadzorstva pa bi se cene radi padca cen govedine morale nekoliko znižati. Tržno nadzorstvo je določilo ceno za detajlno prodajo kg po 35 Din, računajoč 10 do 11 kosov na kg, tako, da velja 1 hrenovka 3.50 Din od dne 20. julija dalje. — Mestno tržno nadzorstvo.

1— Za občni zbor »Doma« stavbene zadruge državnih nameštencev in vpokojencev v Ljubljani, ki se bo vršil v nedeljo, dne 19. julija ob 9. uri dopoldne v Mestnem domu, se je med drž. nameštenci in vpokojenci pokazalo nepričakovano zanimanje. Število prijavljenih članov bi bilo danes še mnogo večje, če bi bilo mogoče informirati interese o vseh podrobnostih in ugodnostih, ki iz pravil samih niso razvidne. Kdor si želi

Gospodarstvo.

SE JE ČAS.

Vsakemu mora pasti v oči veliko zanimanje tujcev za naš Ljubljanski velesej. Francozi, Nemci, Angleži, Belgijci, Čehi in Italijani kažejo tako veliko zanimanje za naš velesej, da mi ne moremo iti kar tako preko tega. Vsekakor streme ti tujci v prvi vrsti za osvojitvijo prvotnega teritorija v Jugoslaviji. Vse nove in mlade države imajo velike potrebe industrijskih produktov, posebno onih, katerih same ne proizvajajo. Zato omenjeni narodi prinašajo in razstavljajo na velesejmu svoje najboljše produkte, za katere žele najti novih tržišč.

Za nas je to od velike koristi, ker nas to najbolj uči, kako moremo sčasoma tudi sami priti do istih proizvodov. Vsed tega ne moremo dovolj toplo priporočati vsem našim trgovcem, obrtnikom in industrijalcem, da pridejo na velesej. Potrebno je tuje izdelke ne samo pregledati, ampak si jih dati razložiti ter točno proučiti sam način proizvodnje, kakor tudi stroške in pogoje za to. Velesej mora biti neke vrste šola za pridobitnike in vse njihove interese.

Poleg samih inozemskih producentov pride na velesej mnogo tujcev, da na licu mesta prouče naše lastne izdelke. Pridobitniki drugih narodov niso tako navdušeni naprav našim proizvodom, kakor je mnogo naših naprav tujim izdelkom. Tuji pridobitniki ki znajo dobro računati in nikdar jim ni žal niti truda niti stroškov, da nekaj novega vidijo in se nauče. Mi imamo dovolj prostora za razvoj lastne industrije, katere bi v resnici mogli imeti veliko več, kakor je pa imamo. Pred tujim svetom moramo pokazati celo našo domačo produkcijo. Nihče od domačih industrijcev ne bi smel izostati od velesejma. Tudi obrtniške ne; če je poidelec prešibek, potem združen! To ni samo moralna in stanovska dolžnost, ampak neovrgljivo je to tudi na korist vsakega podjetnika. Mi imamo danes v Jugoslaviji že toliko in tako dobrih industrijskih izdelkov, da bi veliko tega zamogli že izvažati, če bi bilo v nas več podjetnega duha. Marsikateri trgovci bi raje kupovali domače izdelke, ko bi zanje vedel in ko bi jih videl.

V sramoto bi nam bilo, če bodo za letošnji Ljubljanski velesej, ki se prične 29. avgusta, pokazali tuji več zanimanja, kakor pa domači pridobitni krogi. Tem kličemo: še je čas.

LJUBLJANSKA BORZA.

dne 17. julija 1925.

Vrednote: 7% investicijsko posojilo iz leta 1921 den. 67; Celjska posojilnica d. d., Celje den. 201, bl. 201, zaklj. 201; Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana den. 225, bl. 250; Merkantilna banka, Kočevje den. 101, bl. 105; Prva hrvatska štedionica, Zagreb den. 805, bl. 810; Kreditni zavod za trgovino in industrijo, Ljubljana den. 175, bl. 185; Strojne tovarne in livarne d. d. Ljubljana denar 104, blago 130; Trboveljska premogokopna družba, Ljubljana den. 340, bl. 360; Združene papirnice Vevče, Goričane in Medvode d. d., Ljubljana den. 100; »Nihag« d. d. za ind. i trg. drvom, Zagreb bl. 45; »Stavna družba« d. d., Ljubljana den. 165, bl. 180; 4½% zastavni listi Kranjske deželne banke den. 20; 4½% kom. zadolžnice Kranjske deželne banke den. 20.

Blago: Deske, 25 in 30 mm, fco meja bl. 500; trami, 3/3-9/11, lepo tesani, fco meja bl. 330; oglje, bukovno, la, fco meja bl. 86; bukovna drva, 1 m dolž., zdrava, fco nakladalna postaja, 4 vag. den. 20, bl. 20; pšenica Hardwinter II., fco Postojna trans. bl. 425; koruza, slavonska, fco slavonska postaja bl. 205; ječmen, slavonski, par Ljubljana bl. 230.

BORZE.

— Zagreb, 17. julija. Devize: Newyork ček 56.57—57.37, London izplačilo 275.7—278.7, Pariz 269.5—274.5, Curih 1104—1114, Milan izplačilo 205.16—212.16, ček 209.16—212.16, Praga 168.3—170.7, Berlin 1347.5—1362.5, Dunaj 786.5—808.5.

— Curih, 17. julija. Beograd 9.05, Newyork 516.10, London 25.035, Pariz 24.20, Milan 19, Praga 15.25, Bukarešta 2.50, Budimpešta 0.007255, Sofija 3.75, Dunaj 72.55.

pridobiti prednost pri oddaji stanovanj omisloproga je danes mati tvojih otrok, v katerih boš svoje življenje v najbolj daljše bodočnost nadaljeval.

Maribor.

— Strelske vaje in tekme. Slovensko lovsko društvo, glavna podružnica v Mariboru, priredi 19. julija ob 14. uri na vojaškem strelišču v Mariboru večbalno streljanje in 9. avgusta strelske tekme. Streljalo se bo: 1. lončene golobe in sicer serije po 5 in 10 golobov; 2. na srnjaka na 100 m; 3. na krožno tarčo s premerom 60 cm na 100; 4. malokalibersko streljanje. Strelci naj prinesejo puške s seboj; kdor je ne prinese, si jo lahko izposodi na strelišču. Na lončene golobe se sme rabiti samo na strelišču kupljena municija.

Sokolstvo.

— Sokolsko društvo v Stražišču pri Kranju ima svoj redni letni telovadni nastop v nedeljo, dne 19. julija t. l. Skušnje se vrše ob 18. uri, javni nastop pa ob 15. uri na »Pantah«. Po telovadbi je velika ljudska veselica in okoli Sokolskega doma. Pri telovadbi in veselici sodeluje polnoštevilna godba Sokolskega društva na Jesenicah. K obilni vdeležbi vabi odbor.

× Trgovina s vinom v Dalmaciji. Odeljenje za trgovino in industrijo velikega župana splitske oblasti naznanja Trgovski in obrtniški zbornici, da se je trgovina s vinom po dobrih poročilih tekom meseca junija t. l. razvijala slabo. Samo manjše količine so se izvozile izven oblasti in se je večina prodanega vina uporabila za domači konsum. Cene so stalne, po kraju in vrsti se plačajo bela vina: 45 do 50, opolo 30 do 37.50, a črna 27.50 do 30 Din po Vol% alkohola.

× Sejm v Solunu. V Solunu se odpravi mednarodni sejm dne 18. oktobra t. l. Točnejši podatki se dobijo v pisarni Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

× Dobave. Dne 18. julija t. l. se bo sklenila pri Odeljenju za mornarico v Zemunu direktna pogodba za dobavo 20 vagonov pšenične moke (tipa 80%). Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 31. julija t. l. ponudbe za dobavo 20.000 komadov lesenih podložkov za sode iz smrekovega lesa. (Pogoji na vpogled pri ekonomskem odeljenju te direkcije.) — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 27. julija t. l. pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave 500 vagonov bukovih drv. — Dne 28. julija t. l. pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave bakrenega materiala. — Dne 31. julija t. l. pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave gramozov ter glede dobave svinca. — Dne 3. avgusta t. l. pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave prozornega papirja in tiskarske barve. — Dne 8. avgusta t. l. pri direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave 250 vagonov drv za podkurjenje lokomotiv; pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave stavbenega materiala (lesa, asbest plošč in cementa). — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 21. julija t. l. ponudbe glede dobave 1000 m³ mehkega rezanega lesa. (Pogoji na vpogled pri ekonomskem odeljenju te direkcije.) — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 3. avgusta t. l. pri upravi državnih monopolov v Beogradu glede dobave 500 komadov bobin svilenega papirja. — Dne 12. avgusta t. l. pri direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave materiala za razsvetljavo in sestavnih delov svetilk; pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave orodnih strojev. — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

To in ono.

A. Dodel:

POVEJ, KAKO MISLIŠ O ŽENI!

Prava vrednost naobrazbe moža — naj bo delavec, kmet, učenjak ali laik — se najbolje po tem spozna, kako misli o ženi.

Povej mi, kako misliš o ženi (mislim pri tem na ženski spol v nasprotju z moškim) in vem, kdo si: ali človek in mož v najboljšem pomenu besede ali pa barbar, okrinkana zver, ničvrednej ali pa poštenjak po zmislu pravičnosti.

So filozofi in možje velikega znanja, ki pa jih moramo po njih naziranju o ženi imenovati slabe ljudi; in so kmetje in ubogi proletarci, ki zaslužijo po njih nazoru o ženi privedke pravičnosti in najvišje modrosti.

Na stotisoče mož v vseh stanovih in vseh ljudskih razredih je, ki zaničujejo ženo, jo zlostavljajo, zasmehujejo in tlačijo. Ne morem pustiti te stotisoče veljati kot cele ljudi, pri njih se večinoma šele pričinja.

Naj enkrat vsi ti prevdajajo sledeče: Tvoja mati je žena — žena ti je dala življenje. Kdor zaničuje ženo, je pozabil mati.

Imaš sestre — iz istega materinega naročja so izšle ko ti. Kdor ženo zaničuje, je zatajil bratovsko ljubezen.

Imaš soprogo — nekoč si jo oboževal; mogoče tega danes ne delaš več; toda ta tvoja

omisloproga je danes mati tvojih otrok, v katerih boš svoje življenje v najbolj daljše bodočnost nadaljeval.

Imaš sinove in hčere, ki si jih sprejel v svoje srce, ne da bi gledal na njih spol; zakaj oni so edini poroki tvoje neumrjivosti, ker nosijo tvoje bistvo v nepregledno vrsto novih generacij bodočnosti.

Žena je tvoja mati.

Žena je tvoja sestra.

Žena je tvoja soproga.

Žena je mati tvojih sinov in hčera.

Če misliš nizko o ženi, potem tičiš kljub gladki zunanji naobrazbi v blatu barbarstva — celo še globlje: v blatu živalstva — in to ni nobeno vprašanje.

Sedaj boš razumel!

Kdor zaničuje ženo — ne zasluži imena »človek«.

Kdor tlačijo ženo — ne zasluži imena »sin«, ne imena »brat« in ne imena »očec«.

Kdor zlostavlja ženo — je največji podlec, kar jih vidi solnce.

Kdor drži ženo v suženjstvu, ta hodi v senci krivice in je izgubil pravo, za sebe zahtevati pravico!

Pustolovec Strasnov nadaljuje.

KNEZOŠKOFOVA USTANOVA ZA REVEŽE

Ko se je poslovil dr. Frank z nasprotujočimi si občutki od mene, je odbila ura na cerkvi sv. Marka deset. Eden od mojih glavnih trikov je bil, da sem delal hitro, tako, da je zmanjkalo našim ljutim avstrijskim birokratom, ki so bili navajeni na počasen tempo, vselej sape. Pogovor z dr. Frankom me je zelo razburil, zakaj videl sem, da stvar ni bila tako enostavna, kakor sem si predstavljal. Da sem nad starim lisjakom upih, ni bila komedija. V resnici me je razjarilo, da je igral lopov komedijo, kljub temu, da se je zavedal, da je razkrinkan. Jezilo me je, da je kljub temu upal, da mi bo izmuznil skozi kako luknjo.

V tem iritiranem razpoloženju sem šel h knezoškofu, trdno odločen, da napravim tudi tam red. Živel sem se bil v svojo vlogo tako, da nisem mogel več mirno gledati razmer, ki so vladale v knezoškofski palači. Abstrahiram sem od vsake ceremonije. Niti oglasiti se nisem dal, temveč korakal sem direktno v biro Njegove Eminence. Zdi se, da se stari knezoškof od moje formalne vizite in od mojega grozečega obraza ni nadejal nič dobrega, zakaj bil je jako plašen in njegova slaba vest ga je strašno grizla.

»Torej, Eminenca, ako hočete, lahko govoriva sedaj o stvari. Kajnega, povedal sem Vam, zakaj sem tu?«

»Da, prosim, kolikor vem radi tega, ker so me poobrili...«

»Poobrili... Jaz sem tu radi neke ovadbe, ki jo je vložila zoper Vas nunciatura. Vi ste skupaj. Vi ne uporabljate cerkvenega premoženja v dobrodnele namene, marveč zagagate z denarjem svoje sorodnike.«

»Prosim, to ni res! Nasprotno, jako dobrodelen človek sem in ne zavrnem nobenega, ki potrebuje pomoči.«

»No, da, to sem tudi presumiral. Posebno od cerkvenega kneza, ki ima take dohodke, kakor Vi. Res, neverjetno je. Toda, Eminenca, nisem prišel sem iz privatne radovednosti, temveč po najvišjem nalogu. Radi tega bi imel rad dokaze za to, da ste res dobrodelni. Bodite tako prijazni in dokažite mi to!«

Starec je zajecjal:

»Toda prosim, kako naj Vam to dokažem?«

»To je popolnoma enostavno. Vi vodite vendar gotovo knjige o svojih izdatkih, n. pr. kako blagajniško knjigo?«

»Seveda, toda to je moja privatna blagajniška knjiga. Te vendar ne morem pokazati komursibodi!«

»Imate popolnoma prav, Eminenca. Vsakemu poljubnemu človeku je ne morete pokazati. Toda jaz tudi nisem kak poljubni človek, temveč poslan sem po najvišjem nalogu in moram se o stvari prepričati. Pokazati mi morate blagajniško knjigo.«

Morate! Kakor udarec z bičem je zadela ta beseda starca. Hrbet se mu je upognil, ogledoval me je par trenutkov oklevaje, ko pa je videl v mojih pogledih neizprosno, je šel k blagajni ter mi prinesel knjižico.

Listal sem po knjižici s strogim obrazom, za božjo voljo, pisana je bila v hrvatskem jeziku in nisem razumel besedice. Toda znal sem si pomagati. Ogledal sem si pogodbe: 50 K, 100 K, 200 K.

»Kaj pomenijo te številke, Eminenca? Te vsote so pač namenjene revežem, kaj-neda?«

»Nu da, gospod ministerialni svetnik, pač so pa tudi druge postavke vmes.«

»N. pr., kaj je s temi 100 K?«

»Te sem dal za dijaški dom.«

»Za dijaški dom 100 K? Na, čujte, reven uradnik sem, toda toliko dam tudi jaz, ako pridejo k meni nabirat za kak dijaški dom. Knezoškof ne more dati samo 100 K. Kakor se zdi, stoji stvar res slabo.«

Njegova Eminenca ni vedela ničesar odgovoriti.

»Torej, Eminenca, nadaljujmo. Mogoče najdemo kaj, kar bo za vas bolj ugodno. Ali nimate nikjer nobene večje vsote?«

Knezoškof je segel po knjižici:

»O pač, takoj Vam pokažem!«

Razburjeno je listal nekaj časa po knjižici. Kakor se zdi, ni bilo tako lahko najti v knjižici kake večje vsote. Pokazal mi je s triumfom število 12.000 K.

»Ej, ej, 12.000 K. No — to je res večja vsota. V kake namene ste izdali 12.000 K, Eminenca?«

»Za restavriranje velikega oltarja v jezuitski cerkvi.« je dejal zmagovalno.

»Tako. Za restavriranje jezuitske cerkve in to mislite, da je dobrodelen namen? To je prav toliko, kakor če si kupi čevljar novo kopito, če je postalo staro slabo. To spada k obrti. Treba je, da je oltar blesteč.«

Stari je bil ves gubpan.

»Pa kaj naj storim? Nihče mi ni povedal, kako naj delam.«

(Dalje sledi.)

Moralna lutka.

V demovini H. C. Andersena niti lutke niso bile brez duš. Sanjajo, mislijo ter so celo vsi moralne. Bila je torej lutka, srčka na lutka iz voska z nebeško poslikanimi ličji in plavalas kito. Kako rada bi se bila igrala z nedolžnimi otroci, samo da je bila sama nedolžna in naivna; toda postala je bila zaupnica poročene gospe, poredne, poredne gospe, ki je imela poleg svojega moža ljubinec. Lutka je mnogo zdihovala ter je bila zelo nesrečna radi tega, kar je morala gledati. Toda prišlo je še hujše. Poredna nekrepostna gospa je ni prisilila samo do tega, da je bila priča njenega zaka-

solomakega početja, ne, vporabljal je celo kot svojo pomočnico. Kadar je namreč ostal soproj doma, je postavila gospa voskeno lutko na okno v svari svojemu ljubimeu. Lutka je bila obupana, da je bila prisiljena v svoji nedolžnosti delati take hude stvari; tako rada bi bila izvršila kako moralno dejanje. Prosila je Boga za pomoč. Nekega večera, ko je bil soproj doma, ter je postavila poredna gospa ubogo lutko zopet kot svari signal na okno, je prišla sveta moč v njo. Poskusila je najprej premakniti eno nogo. Posrečilo se ji je: počasi je prestavila še drugo, še en korak in še eden, in padla je nazaj v temno sobo. Ljubimec je prišel. Videl je, da je okno prosto,

zrak nebeško čist in šel je radosten po stopnicah v stanovanje. Odprl je, zakaj imel je seveda ključ stanovanja. Ker je bilo vse tiho — vsaj je bilo vendar pozno —, in ljubica je gotovo že spala, se je splazil do vrat spalnice ter jih odprl. Ljubezniv in razpoložen za zaljubljene šale, kakor so ljudje s pregrešnimi nagoni, je pomolil prav previdno v sobo šopek ter zašepetal: »Glej, glej moja golobica, ali moja ljubica že spi?« Toda žal soproj še ni spal, in ker ni imel, kakor je pri takih bedah pa običajno, prav nobenega smisla za take šale, je bil odgovor prav malo ljubezniv. Ljubimec, ki je bil pravkar še tako dobro razpoložen, se je držal za glavo in jadikoval ter se spr-

ševal idijotsko začuden: »Toda lutka, kje je bila lutka?« Tako je prišla stvar malo moralistinje na dan in pred sodiščem si sodnik — bil je oženjen — ni mogel kaj, da ne bi bil lutki izrazil javnega priznanja.

Trgovci z lutkami ne pozabijo sedaj nikdar omeniti, da njihove lutke ne spadajo k tej vrsti. Boje se namreč, da bi jih sicer manje prodali.

Izdajatelj: dr. Josip Hacin.

Odgovorni urednik: Zveznikar Aleksander.

Tiska tiskarna »Merkur« v Ljubljani.

V oklopnjaku okoli sveta.

Spisal Robert Kraft.

To rohnenje poznajo! To je hurikan! Nesrečnež, ki ga preseneti v gozdu ta vihar! Padajoča drevesa ga ubijajo ali zmečkajo, ali pa od gladi umre, ker ima polomljene ude.

Preden pride hurikan je velika zračna tišina; ta je sicer bila že nekaj dni, a to ni bila ona, ki naznanja vihar, tedaj je atmosfera vsa druga...

Ni bilo časa dolgo premišljevat.

Tu že prihaja ter podira največja drevesa kot slamnate bilke, a to ni vihar ni veter, temveč pošast, ki bljuje ogenj, vsaj pred njo je videti velik, vedno širši ognjen sijaj...

Dalje Indijanci ne opazujejo. Da, videli so že avtomobile ali kaj takega pa še ne... drug čez drugega se razprše na vse strani, le v ono ne, odkoder prihaja pošast.

Tudi Leonorin čuvaj je poslušal in nato stekel ven. Takoj za njim pa Leonor.

»To je Maksimus! To je Hartung!!!«

Da, tu že stoji Maksimus sredi taborišča, med ognji, pravkar stopi Georg ven in tedaj pridejo tudi trije možje.

(34)

»Na, veste kaj, to je pa precej dolgo trpelo, da ste prišli!«

In Adam je prvi, ki poskoči v voz, k svojem centu tobaka, da potolaži svoj nos.

Leonor vpraša, ali naj poiščejo ona tri zračna orožja, tedaj izve, da je Deacon jetnik v vozu, in da je imel orožje pri sebi. Potem zdrči avto zopet proč, le še kratek čas si mora lomiti pot skozi gozd; Indijancev pa ne vidijo nič več.

Nato pripoveduje Georg in še vedno stoji kot šofer pri kolesu.

Priplazil se je v taborišče od viggama do viggama, vse je še bdelo, ognji so goreli. Imel je srečo. Oba viggama, ki ju je hotel doseči sta stala zelo ugodno — pa tudi, če bi bil to plazenje v knjigi opisal, noben čitatelj bi mu ne verjel, najmanj pa oni, ki je že imel opraviti z Indijanci.

Leonor mu mora verjeti, saj je dobila v oni noči dokaz.

Zelo olajšala jo je vest, da ni povzela nobenega človeka, da je to že dokazano. In potem izve vse, kar je Georg še čul od Deacona.

»Kaj napravimo s tem hudobnežem?« vpraša Georg.

»Izpustiti ga moramo, čeprav mi je žal,« odvrne Leonor temno.

Tega pa ne store takoj. Po triurni vožnji dospo zopet na cesto ob Nebrasku in čez dve uri se približajo fort Kearnyju.

Voz se vstavi. Prvikrat stopi Leonor k Deaconu, ki so ga zaprli v njegovo izbico. Takoj začne dokazovati svojo nedolžnost, da je hotel le poiskati avtomobil in vse osvoboditi in tudi zadnje besede, ki jih je rekel Leonor, mu niso delale preglavice, za vsako stvar je imel izgovor — Leonor pa kar nakratko opravi ž njim.

Oprostite ga vezi in ga postavijo z njegovimi oblekami in kovčgi pod milo nebo.

»To je fort Kearny. Vi ste torej na varnem. Da ste ničvreden človek, sem že vedela takoj, ko sem vas videla. Vseeno pa bom čez dve leti ponudila morrist vašemu očetu. Proč!«

In avto nadaljuje svojo pot, nemoten mimo forta, ki leži v temi.

Deacon stoji s svojimi stvarmi na cesti.

Z grozno kletvijo in s pestjo zažuga avtu.

»Pa ti vseeno odzvamem tvojo skrivnost; zdaj še bolj, in maščujem se tako gotovo, kakor mi je ime Artur Deacon!«

14. V skalnem gorovju.

Čez tri dni vidijo potniki pred sabo z večnim snegom pokrita pobožja Sierra Nevada, ki je pravo ameriško skalno gorovje.

Marsikatero zapreko so premagali, vsak drug avtomobil bi se bil moral s težavami boriti, za tega pa so bile vse to le malenkosti.

(Dalje prihodnjé.)

Opr. št. E 422/25-1.

Dražbeni oklic.

Vsled sklepa od 15. julija 1925, opr. št. E 422/25-1, na predlog konkurznega upravitelja dr. LUCE TREO-TA, odvetnika v Kranju, pridejo dne 25., 27., 28. in 29. julija t. l. vsakokrat dopoldne od 9. ure dalje v Kranju v obeh trgovinah Franceta Majdiča (po domače Puščavnika) na javno dražbo zaloge špecerijskega, kolonijalnega in delikatesnega blaga ter drugih premičnin. Stvari se morejo na gori označene dneve v navedenih trgovinah ogledati.

Okraj. sodišče v Kranju odd. III., dne 15. julija 1925.

MALI OGLASI

Cene oglasom do 20 besed Din 5.—, vsaka nadaljna beseda 50 par.

Potne vizume

od strani konzulatov v Beogradu pre-
skrbuje najhitreje za zelo nizke
konorar Biro »Reklama«, Beograd,
št. 2689. Po pošti poslani potni listi
se takoj vidirajo in se vrnejo pri-
poročeno z doplačilom stroškov.

Oglase

za vse liste naše kraljevine spre-
jema po originalni ceni. Biro »Re-
klama«, Beograd, Knez Mihajlova
ulica 11, telefon 2639.

Ajda

lepe semensko blago in inkarnat
veljajo nudi najceneje Sever &
Komp., Ljubljana.

Išče se

10.000—15.000 Din posojila za dobo
enega leta. Varnost zagotovljena. Po-
nudbe na upravo lista pod: »10.000«.

Gospodinje, skrbite za zimo!

Sedaj lahko vkuhava-
te sadje in zelenjavo.
— Zato pa so samo
»WECK-kovi kozarci
in aparati zajamčeno
najboljši. Dobite jih
pri »FRUCTUS«, v
Ljubljani, Krekov trg
št. 10.

Ceniki in prospekti na razpolago.

Pisarniško sobo

v pritličju oddaja z avgustom Pokoj-
ninski zavod za nameščence v Ljub-
ljani, Aleksandrova cesta.

Kolesa in šivalne stroje kupujte edino le pri

Josip Petelinc-u

znamke
Gritzner, Phönix in Adler
ter posamezne dele za kolesa in
stroje, pneumatike, igle Lamerr.
Ljubljana, blizu Prešernovega
spomenika. Pouk v voženju je
brezplačen.
Na veliko! Na malo!

Kurja očesa

Najbolje sredstvo
proti kurjini očesa
Zaščitni znak
Skladšče v lekarnah ali drogerijskih narav-
nost iz tvornice in glavnega skladišča.
M. URNJAK, lekarnar, Siskak.

Kupujte samo pri JOSIP PETELINC-U LJUBLJANA

otroške majice, damske
nogavice, kopalne hlače, kravate,
naramnice, galanterijo, dišeča
mila, palice, nahrbtnike,
najnižja cena na veliko
in malo
blizu Prešernovega spomenika
ob vodi.

Kontoristinja

z večletno prakso, večja vseh pi-
sarniških del išče mesta, najraje na
deželi. Ponudbe na upravo lista pod
»Zanesljiva moč«.

Oglašajte v

»Narodnem Dnevniku«.

VINOCET

tovarna vinskega kisa, d. z. o. z., Ljubljana, nudi
najfinejši in najokusnejši namizni kis iz
vinskega kisa.

Zahtevajte ponudbo!

Tehnično in higijenično najmoderneje
urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadstropje.

Ljubljanska posojilnica

r. z. z. o. z. v Ljubljani. — Telefon št. 9

Mestni trg št. 6

obrestuje vloge zelo ugodno in sicer
vloge, ki jih izplačuje brez odpovedi, po 8 %
vloge z enomesečno odpovedjo, po 10 %
vloge z trimesečno odpovedjo, po 12 %
vloge z šestmesečno odpovedjo, po 14 %

Izvenljubljanskim vlagateljem so na razpolago
poštne položnice, da nimajo s pošiljanjem denarja
nikakih stroškov.

Jamstvena glavnica za vloge znaša že
nad 11 milijonov dinarjev.

Posojila daje le proti popolni varnosti, proti vsaj
trikratnemu kritju na vknjižbo in na poročilo.

Inkaso faktur in menic.

Trgovski krediti.

TISKARNA „MERKUR“

TRG. IND. D. D.

Tiska knjige, pravila, cenike, račune, letake, časo-
pise, lepake, brošure, posetnice in razglednice.
Izvršuje vsakovrstne trgovske kakor tudi vse druge
uradne tiskovine. Lastna knjižgoveznica.

LJUBLJANA - SIMON GREGORČIČEVA UL. 13. - TELEFON 552